

EUROPEISK MEDBORGARPANEL

Motverka hatet i samhället

Manuskriptet färdigställt i oktober 2024.

Detta dokument utgör inte ett officiellt ställningstagande från Europeiska kommissionens sida.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2024

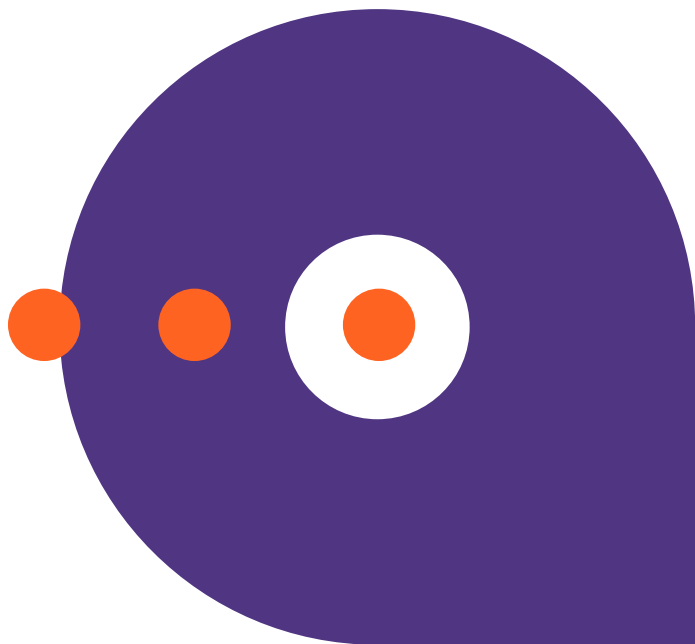
© Europeiska unionen, 2024

Kommissionens regler för vidareutnyttjande förklaras i kommissionens beslut 2011/833/EU av den 12 december 2011 om vidareutnyttjande av kommissionens handlingar (EUT L 330, 14.12.2011, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Om inte annat anges får detta dokument vidareutnyttjas enligt villkoren i licensen Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Detta innebär att vidareutnyttjande är tillåtet förutsatt att källa anges på lämpligt sätt liksom eventuella förändringar.

Print	ISBN 978-92-68-21063-5	doi:10.2775/8015749	NA-01-24-004-SV-C
PDF	ISBN 978-92-68-21062-8	doi:10.2775/5140831	NA-01-24-004-SV-N

EUROPEISK MEDBORGARPANEL

**Motverka hatet
i samhället**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
1. Inledning	10
2. Metod	12
2.1. Slumpmässigt urval och panelens demografiska sammansättning	12
2.2. Panelens arbete	15
2.3. Deltagarbaserade metoder	15
2.4. Kollektiva resultat	17
2.5. Styrning och kunskap	17
2.6. Observatörer	20
3. Breddning av engagemanget	22
3.1. Medborgarnas deltagarplattform	22
3.2. Kommunikationsstrategi	22
4. Deltagarnas rekommendationer	26
4.1. Problemdefinition och rekommendationer	26
4.2. 21 rekommendationer för att bekämpa hatet i vårt samhälle	27
Rekommendation 1: Ett EU, en definition: Gör hatpropaganda straffbart	27
Rekommendation 2: Ett fungerande beredskapsprotokoll i EU för anmälningar av hatbrott	27
Rekommendation 3: Nationella byråer för bekämpning av hat i medlemsländerna	28
Rekommendation 4: Utbildning i tolerans	28
Rekommendation 5: Ökad medvetenhet om hat och befintliga åtgärder för att bekämpa det med en offentlig kampanj	29
Rekommendation 6: Reklamkampanjer mot hat	30
Rekommendation 7: En EU-plattform med information, resurser, åtgärder och stöd för bekämpning av hat	31
Rekommendation 8: Inrätta en oberoende förtroendekommitté	32
Rekommendation 9: Tillförlitlighet, fakta och öppenhet: kontrollera och skapa insyn i finansieringskällorna bakom information	32
Rekommendation 10: Ett närmare Europa: mediadeltagande för allmänheten	33
Rekommendation 11: Spräck bubblan: lyft fram flera perspektiv på sociala medier	33
Rekommendation 12: Hantera anonymitet på nätet för att motverka hat	34

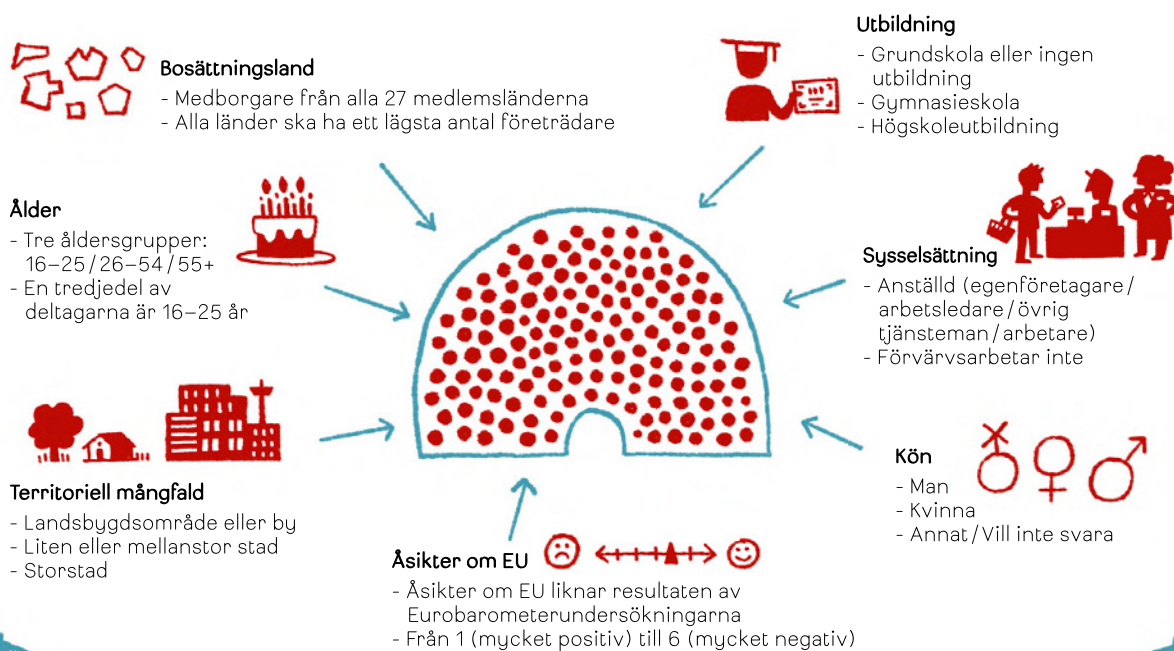
Rekommendation 13: Ett EU-kort för säker surfning	34
Rekommendation 14: AI-moderering skydd mot hatpropaganda på sociala medier	34
Rekommendation 15: Uppmuntra till ett sunt debattklimat i skolor inspirerat av medborgarpanelerna	35
Rekommendation 16: Stärk barns och ungas sociala och emotionella kompetens för att bekämpa hat.....	36
Rekommendation 17: Utbildning för varje generation och varje land i kommunikation utan våld	36
Rekommendation 18: Skapa europeiska medborgarpaneler för unga (mellan 16 och 25 år) för att motverka hat	37
Rekommendation 19: Utveckla frivilliga medborgartjänster på lokal nivå för vuxna	37
Rekommendation 20: Hjälp människor att känna att deras liv är meningsfullt	37
Rekommendation 21: Utred kopplingarna mellan social ojämlikhet och hat: minska sociala skillnader för att bekämpa hat i EU	38

Sammanfattning

EUROPEISKA MEDBORGARPANELEN: HUR FUNGERAR DEN?

URVALSKRITERIER FÖR EN PANEL SOM SPEGLAR MÅNGFALDEN I EU

EUROPEISKA MEDBORGARPANELEN

MOTVERKA HATET I SAMHÄLLET

HUR KAN VI MOTVERKA HATET I SAMHÄLLET OCH I STÄLLET FRÄMJA RESPEKTEN FÖR VARANDRA?

MEDBORGARPANELEN: MÖTEN

PLENARMÖTEN

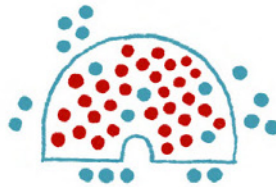
FACILITATORER OCH MODERATORER

- Vägledde deltagarna genom diskussionerna under alla tre mötena
- Modererade diskussionerna i mindre grupper och plenarmötet

OBSERVÄTORER

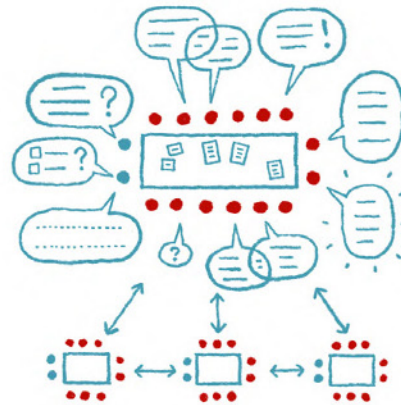
- Några forskare, journalister och företrädare för det civila samhället observerade panelens arbete

STYRELSEN

- Bestod av EU-kommissionen, diskussionspanelen (yrkesverksamma som åtföljer utformning, metod och moderering) och grupperna med ansvar för den praktiska organisationen
- Utformade, organiserade, övervakade och ledde medborgarpanelen

ARBETSGRUPPER

TOLKAR

- Tolkade till och från alla de 24 officiella EU-språken

KUNSKAPSKOMMITTÉ

- Ungefär åtta experter och en kommissionsexpert
- Delade med sig av kunskap och expertis
- Bidrog till att ta fram ett informationspaket och göra faktakontroller
- Hjälpte till att strukturera diskussionerna och identifiera talarna

MÖTE 1

MÖTE 2

MÖTE 3

REKOMMENDATIONER

ÖVERLÄMNING

- Medborgarna lämnar över sina rekommendationer till EU-kommissionen

UPPFÖLJNING OCH ÅTERKOPPLING

- EU-kommissionen införlivar rekommendationerna i sin politik

REKOMMENDATIONERNA

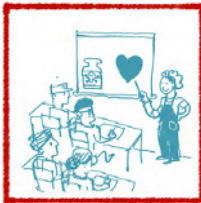
- 1 Ett EU, en definition: straffbeläggning av hatpropaganda

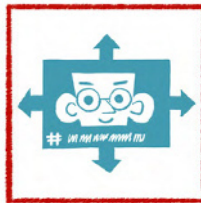
- 2 Ett verkningsfullt EU-protokoll för anmälningar av hatbrott

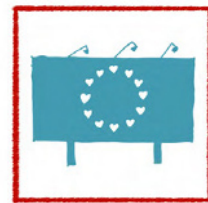
- 3 Nationella byråer för bekämpning av hat i medlemsländerna

- 4 Utbildning i tolerans

- 5 Ökad medvetenhet om hat och befintliga åtgärder för att bekämpa det med en offentlig kampanj

- 6 Reklamkampanjer mot hat

- 7 En EU-plattform med information, resurser, åtgärder och stöd för bekämpning av hat

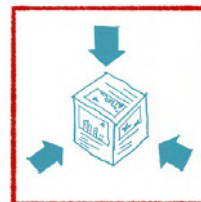
- 8 Inrätta en oberoende förtroendekommitté

- 9 Tillförlitlighet, fakta och öppenhet: kontrollera och skapa insyn i finansieringskällorna bakom information

- 10 Ett närmare Europa: media som medborgarna kan delta i

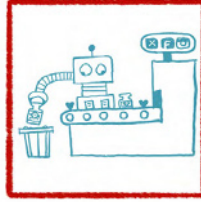
- 11 Spräck bubblan: lyft fram flera perspektiv på sociala medier

- 12 Hantera anonymitet på nätet för att motverka hat

13 Ett EU-kort för att surfa säkert

14 AI-moderering: skydd mot hatpropaganda på sociala medier

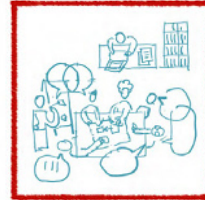
15 Uppmuntra till ett sunt debattklimat i skolor inspirerat av medborgarpanelerna

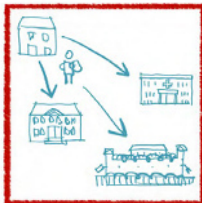
16 Stärk barn och ungas sociala och emotionella kompetens för att bekämpa hat

17 Utbildning för varje generation och varje land i kommunikation utan våld

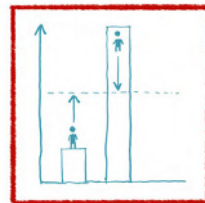
18 Skapa europeiska medborgarpaneler för unga (mellan 16 och 25 år) för att motverka hat

19 Utveckla frivilliga medborgartjänster på lokal nivå för vuxna

20 Hjälp människor att känna att deras liv är meningsfullt

21 Utred kopplingarna mellan social ojämlikhet och hat: minska sociala skillnader för att bekämpa hat i EU

INLEDNING

1. Inledning

EU:s grundfördrag fastställer värden som respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter¹. Alla former av hat och intolerans är oförenliga med dessa grundläggande rättigheter och värden. De undergräver demokratin och sammanhållningen i våra samhällen. Vi ser i Europa i dag en skrämmande ökning av hatpropaganda och hatbrott. Även om det inte är lätt att hitta exakta siffror om hur utbredd hatet finns det högst sannolikt ett stort mörkertal. EU är medvetet om dessa utmaningar, och har redan drivit på en aktiv politik för att bekämpa hat i alla dess former och strävar efter att intensifiera insatserna på området.

Den 6 december 2023 antog Europeiska kommissionen och EU:s utrikesrepresentant ett gemensamt meddelande med titeln *Inget rum för hat: Ett Europa enat mot hat*². I detta meddelande efterlyses inrättandet av ett öppet, alleuropeiskt forum för dialog som sammanför deltagare från hela EU för att diskutera olika sätt att gå från hat och splittring till ett gemensamt åtnjutande av våra europeiska värden jämlikhet, respekt för mänskliga rättigheter och värdighet.

Inbjudan följdes av kommissionens initiativ till att anordna en europeisk medborgarpanel på temat *Motverka hatet i samhället* under första halvåret 2024. Panelen samlade 150 slumpmässigt utvalda deltagare från alla de 27-länderna under tre överläggningmöten den 5–7 april, den 26–28 april och den 17–19 maj för att besvara följande fråga: **”Hur kan vi motverka hatet i samhället och i stället främja respekten för varandra?”**

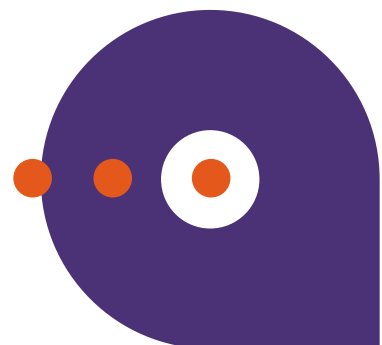
Hatet och dess konsekvenser är ett komplext ämne. Den kan variera från mycket subtila former till mycket mer explicita former. Hat kan förbli en inre känsla men kan också omsättas i våldshandlingar (t.ex. sådana som föranleds av våldsbejakande extremistiska ideologier). Hat kan ta många former: från verbala övergrepp eller förolämpningar till mobbning, trakasserier, desinformation som framställer minoriteter i ett felaktigt och ogynnsamt ljus, hot eller uppmaningar till våld, hela vägen till fysiskt våld, eller till och med mord. Med stöd av informationsmaterial, bidrag från experter och diskussioner i plenarmöten och arbetsgrupper identifierade paneldeltagarna möjliga politiska åtgärder och relevanta aktörer som kan involveras på olika nivåer. Den europeiska medborgarpanelen om att motverka hatet i samhället utarbetade och antog i slutänden 21 rekommendationer, vilka presenteras i sin helhet i bilagan till denna rapport.

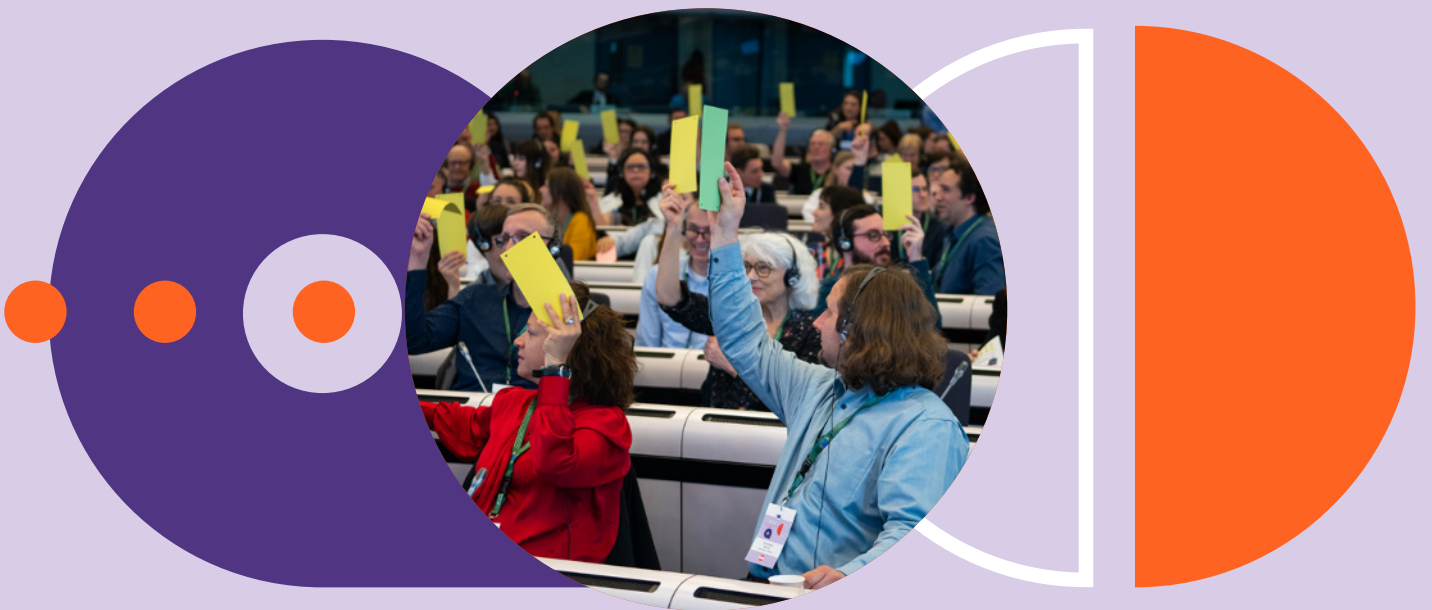
Efter panelens möten ombads deltagarna att fylla i en återkopplingsenkät som en del av utvärderingen av processen. Delar av resultaten från denna enkät beskrivs i denna rapport.

Uppföljningsåtgärderna till dessa 21 rekommendationer kommer att beskrivas ytterligare i en medborgarrapport, ett officiellt dokument som ska antas av kommissionskollegiet, tillsammans med framtida politiska initiativ. Ett återkopplingsevenemang kommer också att anordnas för att förklara dessa steg för paneldeltagarna. Under tiden syftar denna rapport till att sammanfatta huvuddragen i denna europeiska medborgarpanel och belysa dess metod, det sätt på vilket debatterna underlättades, resultaten av de tre mötena samt den bedömning av processen som gjorts av paneldeltagarna.

⁽¹⁾ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_sv.

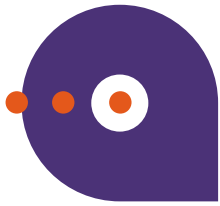
⁽²⁾ Europeiska kommissionen (2023), Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – *Inget rum för hat: Ett Europa enat mot hat*. JOIN(2023) 51 (https://commission.europa.eu/document/c60c451c-ccd2-406a-be3a-ef65123f2bb6_sv).

METOD

2. Metod

2.1. Slumpmässigt urval och panelens demografiska sammansättning

För att säkerställa en rättvis, konsekvent och tillförlitlig strategi som i största utsträckning återspeglar det europeiska samhällets mångfald användes slumpmässiga urvalsmetoder för att rekrytera deltagarna i den europeiska medborgarpanelen.

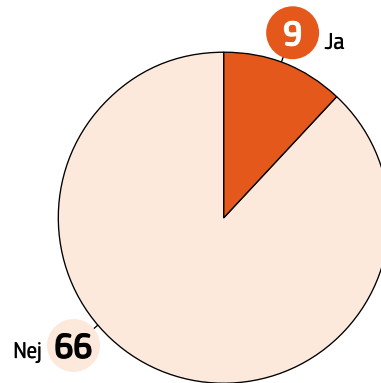
Rekryteringen genomfördes av Harris Interactive och Sortition Foundation. Harris genomförde rekryteringen av deltagare med hjälp av slumpmässig sifferuppringning. Av de 245 personer som gick med på att delta i panelen valdes 150 ut slumpmässigt för att delta i panelen baserat på mångfaldskriterier (enligt beskrivning nedan), medan 50 var första reserv om någon skulle hoppa av. Sortition Foundation arbetade med att skapa en andra reservlista med deltagare, med fokus på vanligtvis underrepresenterade deltagare, särskilt ungdomar och invånare i låginkomstområden, med hjälp av personliga rekryteringsmetoder.

Tabell 1: Panelens demografiska sammansättning – nationellt ursprung

Land	Målkvoter	Faktiska deltagare		
		Möte 1	Möte 2	Möte 3
Österrike	4	5	5	5
Belgien	5	5	5	2
Bulgarien	4	2	2	2
Kroatien	2	2	2	2
Cypern	2	1	1	1
Tjeckien	5	3	3	3
Danmark	3	3	3	3
Estland	2	2	2	2
Finland	3	3	3	3
Frankrike	15	15	14	15
Tyskland	19	19	19	19
Grekland	5	5	4	4
Ungern	5	6	6	6
Irland	3	3	3	2
Italien	15	15	15	15
Lettland	2	2	2	2
Litauen	2	2	2	2
Luxemburg	2	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Nederländerna	6	7	7	7
Polen	10	9	9	9
Portugal	5	5	5	5
Rumänien	7	6	6	6
Slovakien	3	3	3	3
Slovenien	2	2	2	2
Spanien	12	13	13	13
Sverige	5	5	5	5
Totalt	150	147	145	145

I tabellen ovan ges en översikt över det önskade antalet deltagare från varje EU-land (landskvoter) samt det faktiska deltagarantalet per möte. Målet var att EU-länderna skulle representeras i proportion till sin befolkningsstorlek, men att de skulle balanseras av minst två deltagare per land. Med andra ord fastställdes höga mål för länder med stor befolkning såsom Tyskland (19 deltagare), medan två deltagare från Malta och Luxemburg bjöds in med tillämpning av principen om degressiv proportionalitet. Generellt var deltagandet gott och avspeglade på det hela de uppställda målen. För 22 av de 27 EU-länderna uppfylldes målen, medan de övriga länderna var mycket nära målen. Av de 150 personer som bjudits in deltog 147 personer i minst ett av de tre mötena.

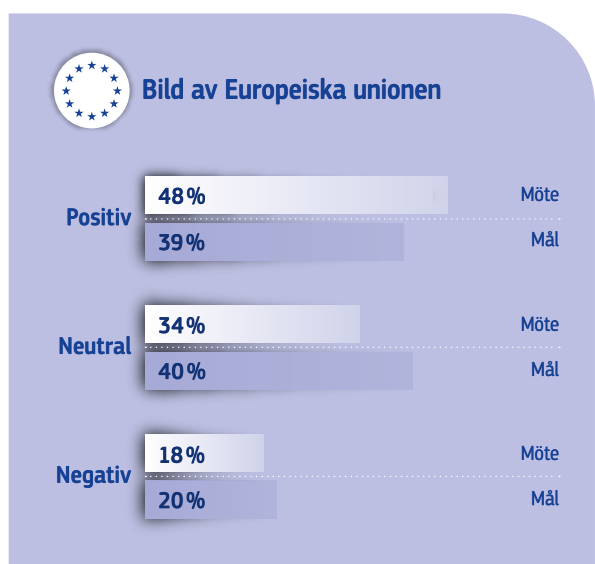
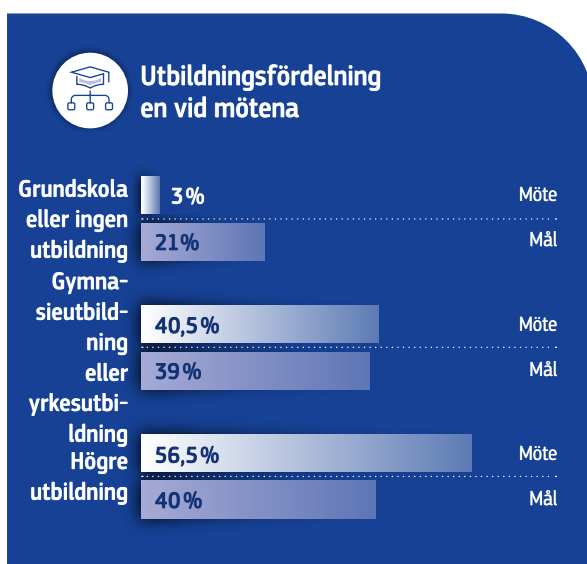
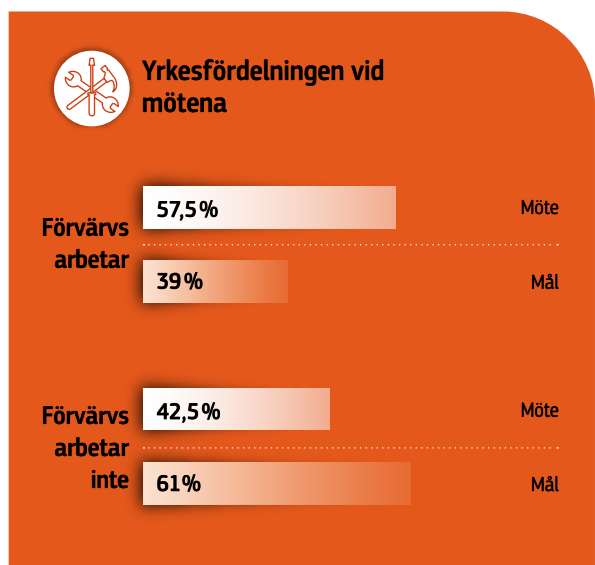
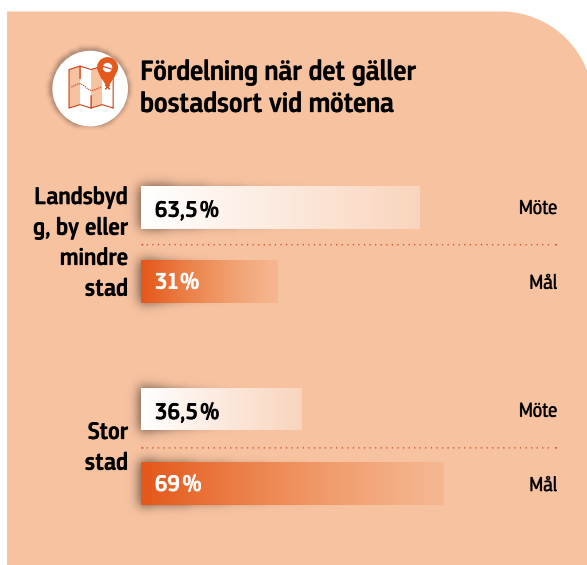
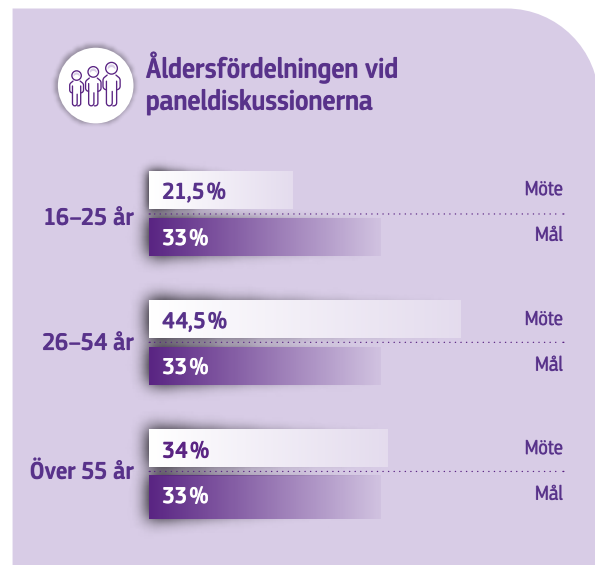
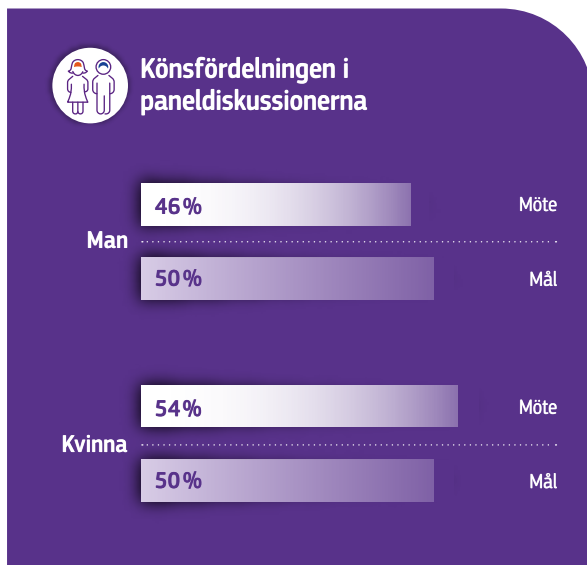
Diagram 1: Resultat av återkopplingsenkäten för frågan "Har du någonsin deltagit i en process för medborgardeltagande tidigare?" (n=74)

För att panelen i möjligaste mån skulle återspegla mångfalden hos EU:s befolkning, och för att möjliggöra för traditionellt underrepresenterade grupper att representeras, fastställdes målkvoter för deltagare utifrån följande sociodemografiska kriterier (de angivna andelarna avser de 147 personer som faktiskt deltog i minst ett av mötena).

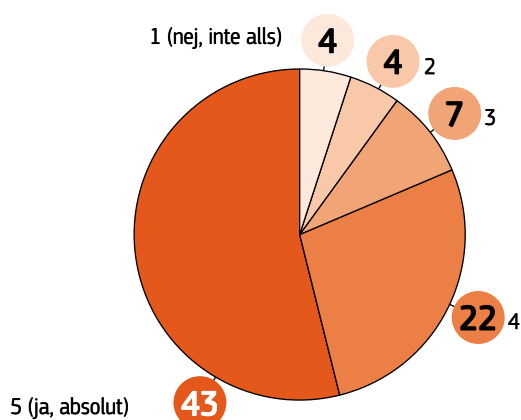

Diagram 2: Målkvoter och faktiska deltagare per möte utifrån fem sociodemografiska kriterier

Diagram 3: Resultat av återkopplingsenkäten för frågan "Anser du att medborgarpanelen representerade mångfalden i EU:s befolkning väl?" (n=80)

2.2. Panelens arbete

Den europeiska medborgarpanelen om att motverka hatet i samhället bestod av tre möten med olika mål – vart och ett byggde på arbetet vid det föregående mötet i syfte att genom enhällighet ta fram en uppsättning rekommendationer till EU-kommissionen.

På det första mötet (5–7 februari 2024, på plats i Bryssel) presenterades den aktuella frågan för deltagarna. De fick också tillfälle att lära känna varandra och skapa en känsla av gemenskap och tillit. De fick inledande synpunkter från experter och ombuds sedan att samla in olika drivkrafter och orsaker till hat för att utveckla en gemensam förståelse av problemet. Externa talare delade med sig av sina erfarenheter av hat, vilket gjorde det möjligt att koppla ihop konkreta händelser med bredare reflektioner om hur hatet i samhället kan motverkas.

Med tanke på den känsliga, känslomässiga och potentiellt traumatiska karaktären hos det ämne som diskuteras utsågs en förtroendeperson, filosofen och vetenskapshumanisten Noga Arikha. Deltagarna uppmanades att vid behov framföra sina farhågor till henne.

Det andra mötet (den 26–28 april 2024, online) inriktades på en djupare problemgranskning. Det viktigaste målet var att uppmuntra utbyte av idéer och perspektiv bland deltagarna, identifiera områden där man var överens eller oeniga och kartlägga lovande rekommendationer för att motverka hatet i samhället. En grupp frivilliga deltagare från alla arbetsgrupper valdes ut slumpmässigt för att före det tredje mötet utarbeta ett dokument med en sammanfattning av panelernas syn på orsakerna till och drivkrafterna bakom hatet, kallad "problemdefinitionen".

Det tredje och sista mötet (17–19 maj 2024, på plats i Bryssel) ägnades åt att finslipa rekommendationerna utifrån idéerna och insikterna från de två första mötena och externa bidrag. Till slut tog deltagarna fram 21 rekommendationer till åtgärder för att motverka hatet i samhället som överlämnades till EU-kommissionen. De presenteras i sin helhet i bilagan till den här rapporten.

2.3. Deltagarbaserade metoder

2.3.1. Från plenarmöten till arbetsgrupper.

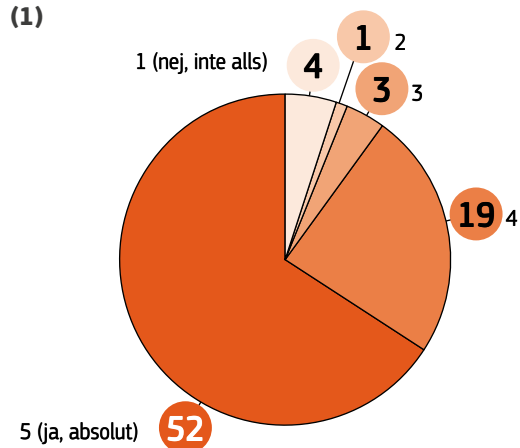
Mötena utformades för att uppmuntra till interaktion mellan deltagare och för att alla skulle kunna göra sina röster hörda. Baserat på en beprövad metod som har utvecklats under tidigare europeiska medborgarpaneler, med stöd av en grupp av experter från samtalsdemokratiens område (nedan kallad *samtalsgruppen*), bekräftade EU-kommissionen på nytt vikten av att erbjuda olika samtalsformat.

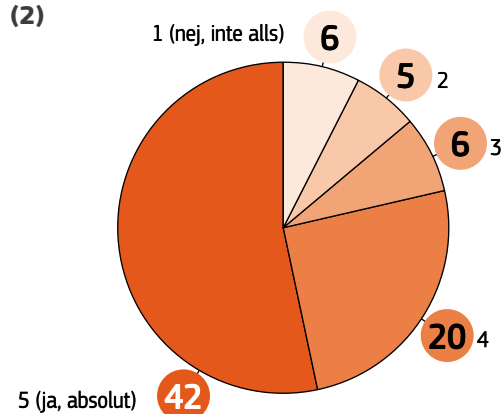
I plenarmöten kunde medborgarna höra bidrag från experter och presentera resultaten av sina arbetsgruppsdiskussioner för alla deltagare på 24 språk. Vid delplenarmöten gavs deltagarna möjlighet att utbyta insikter med en mindre grupp om 50 till 75 deltagare och få specifik återkoppling från olika experter. Arbetsgrupperna, som vanligen bestod av tolv deltagare, var sammansatta på ett sätt som möjliggjorde god geografisk mångfald, med en blandning av större och mindre länder, men med högst fem olika språk i samma grupp. Sådana mindre grupper uppmuntrade till interaktion och hjälpte deltagarna att lära känna varandra bättre och bygga upp tillit. I enlighet med en central princip för europeiska medborgarpaneler fick alla deltagare tala på sitt modersmål, med hjälp av tolkning.

Diagram 4: Resultat av återkopplingsenkäten för frågorna "I diskussionerna i arbetsgrupper kände jag mig mycket respekterad" (1) (n=79) och "Känner du generellt att din röst hade betydelse i din arbetsgrupp?" (2) (n=79)

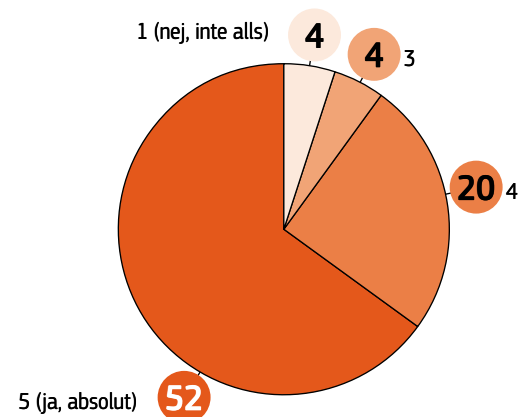
(1)

(2)

Diagram 5: Resultat av återkopplingsenkäten för frågan "Är du generellt nöjd med din erfarenhet från medborgarpanelen?" (n=80).

2.3.2 Moderators och diskussionsledare

Tre huvudmoderatorer vägledde deltagarna genom alla möten och styrde plenardiskussionerna. De informerade om det allmänna syftet med panelen och metoden för mötena samt om organisatoriska aspekter. De ledde också diskussioner mellan föreläsarna, säkerställde att kunskap tillhandahölls rättvist och opartiskt under diskussionerna och anordnade frågestunder med experter för paneldeltagarna. Dessutom sammanställde de resultaten under det plenarmöte som avslutade varje möte. Följande personer var huvudmoderatorer:

- Constantin Schäfer (ifok)
- Camille Dobler (Missions Publiques)
- Yves Mathieu (Missions Publiques).

Deltagarna arbetade i tolv arbetsgrupper, som var och en bestod av två medlemmar från samtalsgruppen: en erfaren diskussionsledare och en biträdande diskussionsledare. Diskussionsledarnas uppgift var att leda diskussionerna i arbetsgrupperna, på sitt modersmål eller på engelska, och se till att arbetet flöt smidigt genom att

- skapa en vänskaplig och ömsesidigt respektfull atmosfär så att alla deltagare kände att de kunde bidra
- se till att alla deltagarna informerades om den övergripande processen och vägleda dem i gruppens arbete
- se till att målen för arbetsgruppernas möten uppnåddes, dvs. att underlätta identifiering av meningsskiljaktigheter och konflikter mellan deltagarna, bidra till att få igång en diskussion och skapa samförstånd mellan dem

- ha koll på tiden, ta anteckningar och sammanställa resultaten från samtalen i flerspråkiga och sammanlänkade arbetsdokument
- förmedla de önskemål som deltagarna yttrat i arbetsgrupperna till stödgruppen eller experterna, t.ex. genom att samla in kommentarer eller frågor som ännu inte avklarats
- delta i avstämningsmöten med samtalsgruppen.

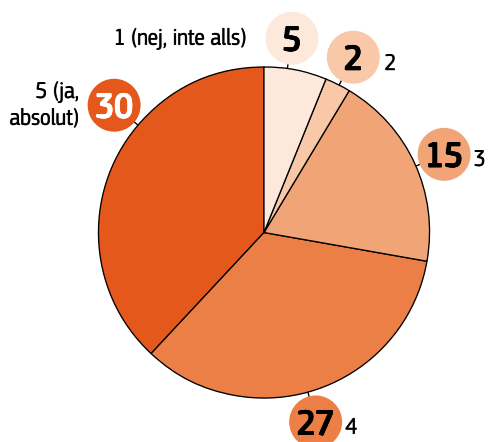
Samtliga diskussionsledare och biträdande diskussionsledare följde samma instruktioner, som fanns att tillgå i en vägledning och ett genomförandedokument (ett per möte). De deltog i tre särskilda avstämnings- och utbildningsmöten inför varje möte.

2.4. Kollektiva resultat

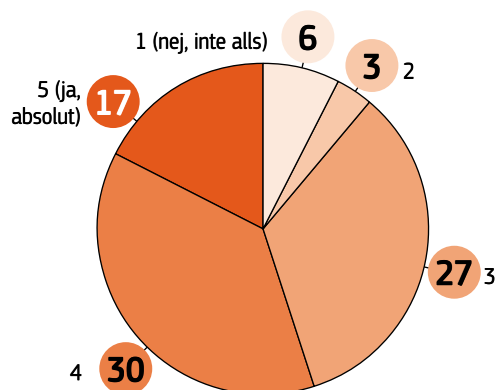
Under tre möten utarbetade deltagarna 21 rekommendationer för att motverka hatet i samhället som föregicks av en problemdefinition. Dessa resultat presenteras i sin helhet i bilagan till denna rapport. För att underlätta läsningen presenteras rekommendationerna i fem tematiska block:

- Åtgärder mot hatpropaganda och hatbrott
- Mediernas och politikernas roll
- Digital teknik
- Utbildning
- Medborgardeltagande och social delaktighet

Diagram 6: Resultat av återkopplingsenkäten för frågan "Anser du att medborgarpanelen inkluderade alla panelmedlemmars perspektiv i sina slutliga rekommendationer?" (n=79)

Diagram 7: Resultat av återkopplingsenkäten för frågan "Tror du att medborgarpanelens rekommendationer kommer att påverka?" (n=80).

2.5. Styrning och kunskap

2.5.1 Styrkommittén

Styrkommittén utformade, anordnade och samordnade den europeiska medborgarpanelen. Den sammanträdde en gång per vecka för att besluta om konceptfrågor och organisatoriska frågor, inbegripet metoder, kommunikation och aspekter som rör logistik och budget, samtidigt som den säkerställde att samtalsprocessen skulle påverka det politiska beslutsfattandet. Kommittén bestod av representanter från EU-kommissionen samt ett konsortium av uppdragstagare.

Konsortiet av uppdragstagare samarbetade för att utforma och genomföra denna nya generation europeiska medborgarpaneler. Det förde framför allt samman experter för att bidra till att utforma och underlätta samtalsprocessen, och deras kunskaper utnyttjades för att konceptualisera panelens uppdrag samt den övergripande delaktighetsprocessen och metoden för varje möte samt för att inrätta den rådgivande kunskapskommittén.

2.5.2 Kunskapskommittén

Medverkan från en kunskapskommitté bestående av experter inom olika områden (psykologer, pedagoger, journalister, språkvetare...) stärkte och förbättrade samtalsprocessen genom att garantera att informationen till deltagarna var av hög kvalitet, objektiv, mångsidig och begriplig. De granskade också resultaten och såg till att övergången från ett möte till ett annat ledde till att samtalen gick framåt på ett meningsfullt sätt och baserat på bidrag från deltagarna.

De skulle bland annat utarbeta informationsmaterial för deltagarna, samarbeta med styrkommittén om faktabaserade politiska bidrag, identifiera svagheter och aspekter som saknades i diskussioner, kontrollera fakta, svara på deltagarnas frågor och dela med sig av sin sakkunskap om hatet i samhället under plenarmöten och delplenarmöten. Kunskapskommittén rekommenderade också flera externa talare för att komplettera deras sakkunskap och gjorde det lättare att inkludera direkta eller indirekta vittnesmål under mötena.

Kunskapskommittén bestod av åtta medlemmar som valts ut av styrkommittén på grundval av följande kriterier: sakkunskap som täcker en mängd olika kunskapsområden som är relevanta när det gäller att bekämpa hat i samhället förmåga att förstå, tillmötesgå och förmedla olika åsikter i frågan samt mångfald i fråga om kön, nationalitet och yrkesmässig anknytning. Dessutom bidrog en representant från EU-kommissionen till de EU-politiska insikterna.

Kunskapskommittén bestod av följande medlemmar:

- **Arun Mansuchani** – klinisk psykolog
- **Daris Lewis Recio** – juridisk och politisk handläggare vid Equinet
- **Federico Faloppa** – professor i sociolingvistik vid universitetet i Reading
- **Jelena Jovanovic** – samordnare för tvärvolitiska gruppen mot rasism och mångfald vid Europaparlamentet
- **Manos Tsakiris** – professor i psykologi vid universitetet i London
- **Nesrine Slaoui** – oberoende journalist och författare
- **Robin Sclafani** – direktör för CEJI – Ett judiskt bidrag till ett inkluderande Europa
- **Tommaso Chiamparino** – handläggare vid generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor.

2.5.3 Kunskaps- och informationscentrumet

Ett kunskaps- och informationscentrum inrättades för att besvara och ge förtydliganden om frågor som paneldeltagarna formulerade under sina diskussioner. KI-gruppen inbegrep medlemmarna i kunskapskommittén och experter från EU-kommissionen vid det tredje mötet, som ombads lämna svar på sina respektive politikområden. Under de tre mötena i den europeiska medborgarpanelen lämnade kunskaps- och informationscentrumet skriftliga svar på mer än 50 frågor från deltagarna och utarbetade en skriftlig briefing för det tredje mötet. Kunskaps- och informationscentrumet gjorde också kortare inlägg i de tolv arbetsgrupperna för att förtydliga frågor i arbetet med att utarbeta rekommendationer.

2.5.4 Talare

Utöver medlemmarna i kunskapskommittén bjöds berörda parter och experter in för att presentera olika aspekter av och perspektiv på hatets uttrycksformer och konsekvenser i våra samhällen och svara på deltagarnas frågor. Kunskapskommittén såg till att den information som presenterades för deltagarna var balanserad, relevant för deras behov och krav och tillräckligt representativ för de huvudsakliga ståndpunkterna bland beslutsfattare och berörda parter i EU. Detta är första gången som en europeisk medborgarpanel välkomnade företrädare för det civila samhället för att dela med sig av vittnesmål om sina erfarenheter av hat. Den fullständiga talarlistan finns nedan.

Tabell 2: Talarlista för de tre mötena

	Namn och kompetensområde	Möte 1	Möte 2	Möte 3
EU-kommis- sionen	Dubravka Šuica , vice ordförande med ansvar för demokrati och demografi			YES
	Colin Scicluna , kanslichef för vice ordförande Dubravka Šuica			YES
	Anna Gallego Torres , generaldirektör, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor	YES		YES
	Dana Spinant , generaldirektör, generaldirektoratet för kommunikation	YES		YES
	Irena Moozova , biträdande generaldirektör för den internationella dimensionen av rättspolitik, rättsstatsprincipen och jämlikhet, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor		YES	
	Richard Kuehnel , direktör för representation och kommunikation i medlemsstaterna, generaldirektoratet för kommunikation		YES	
	Ingrid Bellander Todino , chef för enheten för grundläggande rättigheter, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor			YES
	Lutz Güllner , chef för informationsintegritet och motverkan av utländsk informationsmanipulering och inblandning vid Europeiska utrikestjänsten			YES
	Louisa Klingvall , tillförordnad enhetschef för internationella frågor och dataflöde, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor			YES
	Gaëtane Ricard-Nihoul , biträdande enhetschef, medborgardialog, generaldirektoratet för kommunikation			YES
	Menno Cox , sektorschef för de globala aspekterna av digitala tjänster, generaldirektoratet för kommunikationsnät, innehåll och teknik		YES	
	Daria Arlavi , handläggare, generaldirektoratet för utbildning, ungdom, idrott och kultur			YES
	Tommaso Chiamparino , handläggare, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor			YES
	Harry Panagopoulos , jurist med ansvar för demokrati, unionsmedborgarskap och fri rörlighet, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor			YES
Martin Sacleux , handläggare, generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor			YES	
Externa talare	David Martin Abanades , lokal polisinspektör, Spanien		YES	
	Milena Angelova , medföredragande för <i>Inget rum för hat: ett Europa enat mot hat, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén</i>			YES
	Margarita S. Ilieva , expert på internationell människorättslagstiftning, Europarådet		YES	
	Kuany Kiir , projektansvarig, sektionen för global medborgar- och fredsutbildning, Unesco		YES	
	Cristian Pîrvulescu , föredragande för <i>Inget rum för hat: ett Europa enat mot hat ", Europeiska ekonomiska och sociala kommittén</i>		YES	
	Emanuela Pisano , EU-projektledare, Europeiska regionförsamlingen			YES
	Pasquale Quaranta , journalist och mångfaldsredaktör, GEDI Gruppo Editoriale		YES	
	Valérie Rosoux , forskningsdirektör, FNRS, och professor, universitetet i Louvain		YES	
Willem Wagenaar , forskare, Anne Frank-stiftelsen		YES		
Juliana Wahlgren , expert, Europeiska nätverket mot fattigdom		YES		
Vittnesmål från det civila samhället	Kamil Goungor , ansvarig för politik- och rörlighetsstöd, European Network on Independent Living	YES		
	Sacha Guttman , student vid universitetet i Bryssel, och opinionsbildare, CEJI – Ett judiskt bidrag till ett inkluderande Europa	YES		
	Mireille-Tsheusi Robert , ordförande, föreningen Bamko asbl	YES		
	Fabian Wichmann , ärendeschef, EXIT Deutschland	YES		

2.6. Observatörer

Ett antal observatörer fick följa den europeiska medborgarpanelens arbete. Syftet var att skapa insyn i och synlighet för detta innovativa demokratiska format samtidigt som man såg till att deltagarna kunde känna sig trygga, vilket är avgörande för att skapa en förtroendefull stämning för diskussioner. Observatörerna fick närvara vid och bevittna diskussionerna på plenarmötena och i arbetsgrupperna. Högst tre observatörer tilläts i varje arbetsgrupp.

Några interna observatörer kom också från organiserande partner och institutioner (t.ex. intern personal från EU-kommissionen eller andra EU-institutioner och EU-organ). Externa observatörer omfattade forskare (från universitet eller tankesmedjor), aktörer i det civila samhället och andra berörda parter. Med paneldeltagarnas samtycke kunde de externa observatörerna intervjua dem, uteslutande i forskningssyfte, så länge det inte hindrade panelens arbete.

BREDDNING AV ENGAGEMANGET

3. Breddning av engagemanget

3.1. Medborgarnas deltagarplattform

Medborgarnas deltagarplattform är ett onlinebaserat verktyg som ger allmänheten en röst i den fråga som tas upp av medlemmarna i den europeiska medborgarpanelen. Detta verktyg infördes för att maximera allmänhetens deltagande i frågan och bidra till både panelens arbete och den berörda framtida politiken. Denna plattform, som är baserad på programvaran Decidim med öppen källkod, ger allmänheten möjlighet att lämna sina bidrag på alla de 24 Eu-språken och komma med idéer och lösningar. Plattformen främjar dessutom interaktiva diskussioner genom en kommentarsfunktion, så att användarna kan reagera på varandras förslag, ge återkoppling och finslipa idéer genom samarbete.

Den 22 april 2024 inledde kommissionen onlinedebatten om kampen mot hatet i samhället³. Under sessionerna fick den europeiska medborgarpanelen möjlighet att höra om de viktigaste bidragen på plattformen. Bidragsgivarna delade med sig av sina insikter om olika aspekter som medvetenhet, utbildning och initiativ för att bygga upp empati i hela EU. Ett bredare deltagande genom plattformen bidrog till att andra synpunkter beaktades i diskussionerna. Alla bidrag som gjordes på plattformen användes i panelens samtal och beaktades med tanke på framtida politiska åtgärder.

3.2. Kommunikationsstrategi

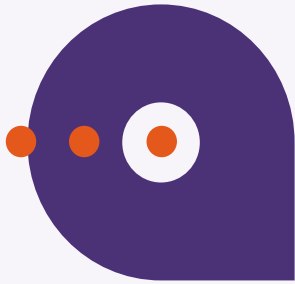
Kommunikationsstrategin för den europeiska medborgarpanelen om hatet i samhället utformades för att maximera medvetenheten och engagemanget genom en mångfacetterad strategi, som kombinerar mediekampanjer, influerare och journalisters verksamhet, direkt kontakt vid evenemang och produktion av en dokumentär.

De sociala mediekampanjerna var inriktade på att slussa besökare till medborgarnas nya deltagarplattform samt att öka medvetenheten om de pågående panelmötena. Influerares och journalisters uppmuntras att skapa och dela innehåll för att bredda kampanjens räckvidd och engagera allmänheten mer i panelens arbete. Denna strategi bidrog till att öka engagemanget och medvetenheten om panelen i hela Europeiska unionen (omkring 22 miljoner människor nåddes genom 272 innehåll).

Ett centralt inslag var dokumentären [HYPERLINK TO ADD] som syftade till att ge en personlig och engagerande bild av den europeiska medborgarpanelens verksamhet.

⁽³⁾ Medborgarnas deltagarplattform finns [här](#).

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

European Commission

Session 1:

- 6-8th April
- 150 randomly-selected citizens met in Brussels for the first time and shared initial thoughts and ideas.

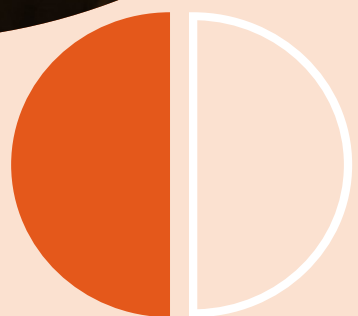
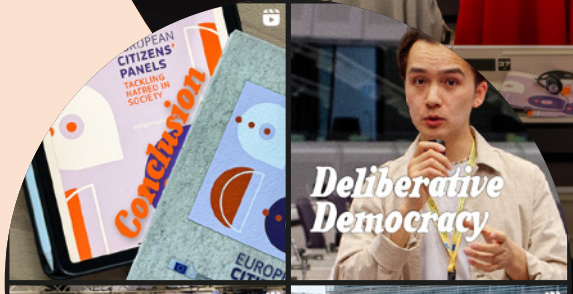
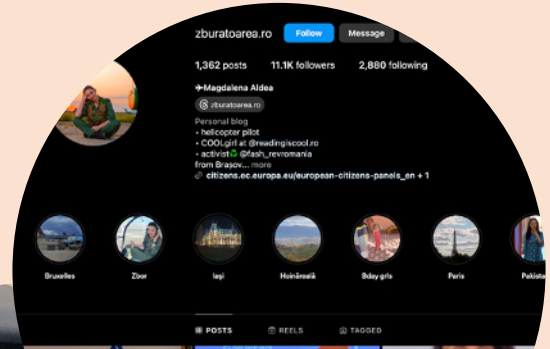
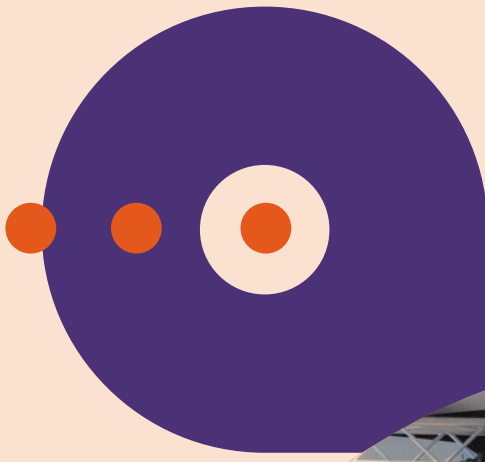
Session 2:

- 26-28th April
- Citizens meet online to continue debating.

Session 3:

- 17-19th May
- Panel reconvenes back in Brussels to draft the final recommendations.

DELTAGARNAS REKOMMENDATIONER

4. Deltagarnas rekommendationer

4.1. Problemdefinition och rekommendationer

Under tre helger har vi i den europeiska medborgarpanelen om hatet i samhället, som består av 150 slumpvis utvalda personer från de 27 EU-länderna, diskuterat vad man kan göra åt hatet i vårt samhälle. Vi har olika bakgrunder men delar samma uppfattning om problemet. Panelen är medveten om att det finns olika orsaker och drivkrafter som bidrar till att hatet ökar och cementeras i samhället. Samtidigt vill vi betona det komplexa samspelet mellan känslomässiga, sociala och ekonomiska aspekter.

- **Konflikter och historiskt arv:** Både historiska och nutida konflikter kan leda till ett nedärvt hat som förs vidare från en generation till nästa. Varje konflikt, krig och geopolitiska spänning i Europas komplexa historia har bidragit till denna cykel. För att hantera och läka såren krävs aktiva insatser – annars göder konflikterna hatet, som lever vidare och riskerar att skapa en evig cykel av förbittring och splittring.
- **Ekonomisk och social kris:** Snabba sociala och kulturella förändringar utlöser ofta en känsla av förlust och av att befinna sig i underläge. Detta leder i sin tur till att hatet trappas upp. Hatet kan riktas mot många olika grupper och personer, som ges skulden för den ekonomiska och sociala krisen. Sociala, politiska och ekonomiska faktorer leder inte bara till ojämlikhet utan kan också driva på osäkerhet och rädsla.
- **Politik och ansvar:** Alla politiker och offentliga personer bär ett stort ansvar för att ta itu med hatet och motverka det. Samtidigt kan de själva underblåsa hatet genom att behandla etniska grupper olämpligt och utnyttja nationalism, splittring och populism för egen vinning. Politiker och offentliga personer både i och utanför EU kan använda hatpropaganda för att understödja territoriella ambitioner och undergräva demokratin. Splittringarna fördjupas när högljudda argument väger tyngre än sansade diskussioner och debatter. På så vis förstärks extrema åsikter och konspirationsteorier.
- **Medier, felaktig information och ansvarsskyldighet:** Det blir allt vanligare med ett "vi mot dem"-synsätt och hat riktat mot olika grupper, och traditionella medier och sociala nätverk förvärrar ofta situationen i sin jakt på ekonomisk vinst. De traditionella medierna kan avsiktligt vilseleda och sprida hatbudskap. I sociala nätverk spelar anonymitet och manipulerade algoritmer en central roll för spridningen av hatpropaganda och diskriminering. Dessa nätverk fungerar som kanaler för felaktig information och upprätthållande av stereotyper, särskilt gentemot kvinnor och ungdomar som får utstå betydande trakasserier på nätet. Situationen stegras ytterligare på grund av bristande ansvarsskyldighet för nätverk och användare.
- **Flockmentalitet, fördomar och intolerans:** En grundläggande aspekt av människans natur är önskan att tillhöra en social grupp eller ett socialt sammanhang – att känna sig "som alla andra". Denna önskan kan ibland bli så stark att den tar sig uttryck i hat och intolerans – en "vi mot dem"-attityd. En sådan dynamik av misstro och hat påverkar i synnerhet utsatta individer och grupper och utgår från etnicitet, migrationsstatus, religion, kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning, familjestatus och socioekonomiska faktorer. Bristen på utbildning om kulturella skillnader, tolerans, diskussioner och kommunikation samt avsaknaden av tillförlitlig information på nätet kan förvärra missförstånd, befästa fördomar och leda till hat.

Dessa orsaker och drivkrafter bakom hatet påverkar alla delar av vårt samhälle. Vi, invånare i de 27 EU-länderna med olika bakgrunder, ser det som en prioriterad fråga att motverka hatet i Europa och övriga världen. Det är vårt gemensamma ansvar att förebygga och reagera på hat i alla dess former, både som individer och på samhälls- och institutionsnivå. Ansvaret bygger på våra gemensamma värderingar inom EU och på de grundläggande rättigheterna fred, frihet och jämlikhet. Vi rekommenderar därför insatser på olika områden för att skydda dessa grundläggande rättigheter, förebygga diskriminering, hat och konflikter, skydda de mest utsatta och slutligen utforma ett respektfullt och rättvist EU för alla.

4.2. 21 rekommendationer för att bekämpa hatet i vårt samhälle

Åtgärder mot hatpropaganda och hatbrott – Rekommendationerna 1–7

Rekommendation 1:

Ett EU, en definition: Gör hatpropaganda straffbart

Vi rekommenderar att EU-kommissionen inrättar en bred arbetsgrupp med uppdrag att uppdatera och utvidga den vedertagna definitionen av "olaglig hatpropaganda", så att spridningen av sådan lättare blir straffbar. Den nuvarande definitionen antogs 2008 och är inriktad på rasism och främlingsfientlighet. Den utesluter andra former av hat, som diskriminering på grund av funktionsnedsättning, sexuell läggning, kön, ålder m.m. Termen är föråldrad och behöver uppdateras snarast, så att den avspeglar de inkluderande värderingarna i dagens moderna samhälle.

En ny och heltäckande definition är avgörande för att göra spridning av olaglig hatpropaganda åtalbart i alla EU-länder. Med denna anpassning kommer alla former av hatpropaganda att betraktas och straffas på ett enhetligt sätt. På så vis stärker vi vårt engagemang för ett mer inkluderande och respektfullt samhälle.

Genom att inkludera hatpropaganda i förteckningen över brott i EU kan vi skydda marginaliserade grupper och upprätthålla den mänskliga värdigheten. I detta initiativ görs åtskillnad mellan olaglig hatpropaganda och yttrandefrihet. På så vis skapas balans mellan grundläggande rättigheter och behovet av att bekämpa diskriminering och hat.

Motivering:

Främjar social sammanhållning: En uppdaterad definition som omfattar alla former av hatpropaganda skapar förutsättningar för ett mer inkluderande samhälle där alla känner sig respekterade och uppskattade. Detta främjar social sammanhållning och minskar den splittring som okontrollerad hatpropaganda orsakar.

Förbättrar den rättsliga klarheten: Med samma definition i alla EU-länder försvinner motsägelser och luckor i det rättsliga skyddet. Det säkerställer att personer som sprider hatpropaganda ställs till svars oavsett var i EU de befinner sig.

Skyddar marginaliserade grupper: Om definitionen utvidgas så att den omfattar fler former av diskriminering får marginaliserade grupper ett bättre skydd och blir mindre utsatta för skadligt och nedsättande språkbruk.

Stärker de mänskliga rättigheterna: Genom att kriminalisera alla former av hatpropaganda stärker EU sitt stöd för mänskliga rättigheter och människans värdighet, samtidigt som lagstiftningen anpassas till moderna värderingar om jämlikhet och respekt.

Skapar balans mellan friheterna: I denna strategi görs en noggrann åtskillnad mellan hatpropaganda och yttrandefrihet. På så vis skyddar vi yttrandefriheten samtidigt som vi förhindrar uttalanden som uppmuntrar till våld, hat eller diskriminering.

Främjar empati och förståelse: Möjligheten att ta del av olika perspektiv, samt det faktum att hatpropaganda kriminaliseras, främjar empati och förståelse människor emellan. Det bidrar till ett mer harmoniskt och respektfullt samhälle.

Om denna rekommendation genomförs får vi ett rättvisare och mer sammanhållet Europa, där alla individer oavsett identitet kan leva utan rädsla för hat och diskriminering.

Rekommendation 2:

Ett fungerande beredskapsprotokoll i EU för anmälningar av hatbrott

Vi rekommenderar en tydlig process för anmälan av hatbrott som ser likadan ut i alla EU-länder. Denna rättsliga process bör införas på ett ändamålsenligt sätt inom organisationer som möter offer för hatbrott. Vi föreslår att man ser över alla tidigare föreslagna och ineffektiva åtgärder och utarbetar ett enkelt förfarande som brottsoffer och vittnen kan använda för att tryggt anmäla alla brott, inklusive brott på nätplattformar.

För det första bör förfarandet garantera att den har som utsatts för eller bevittnat ett hatbrott kan anmäla det i en trygg miljö. Om anmälarna vet att de är trygga kan det leda till att fler brott anmäls. Detta betyder bland annat att det bör finnas rättsligt och psykologiskt skydd, och vid behov även fysiskt skydd mot hämndlystna personer. Förfarandet skulle även kunna omfatta arbete med förövarna, som ofta själva är tidigare offer för hat.

För det andra bör förfarandet involvera alla aktörer i brottsanmälningskedjan, så att risken för sekundär viktimisering och ökad traumatisering minskar.

Slutligen bör förfarandet stödjas av en lämplig onlinekanal utformad för säkra anmälningar av brott.

Motivering:

Denna rekommendation är viktig eftersom den bidrar till att sekundär viktimisering av offer minimeras eller helt undviks. Förfarandet gör det möjligt att snabbt reagera och hjälpa brottsoffer och att även stötta och skydda vittnen. Det förenklar också för de aktörer som tar emot anmälan att sätta in insatser. Om förfarandet visar sig effektivt kommer samhället att vilja reagera på brott och anmäla dem oftare.

Rekommendation 3: Nationella byråer för bekämpning av hat i medlemsländerna

Vi rekommenderar att varje EU-land inrättar en oberoende byrå för bekämpning av hat. Det behövs en stark institution med rättslig auktoritet och effektiv kommunikation, som konkret stöder människor genom ett objektivt och oberoende system för brottsanmälan.

För det första ska byrån ansvara för att ge rättsligt och psykologiskt stöd till alla offer för hatbrott i det egna landet. Detta ska ske i nära samarbete med icke-statliga organisationer och en medborgarkommitté. Byrån ska tillhandahålla en plattform där hatbrott kan anmälas på ett effektivt sätt som är säkert för offren.

För det andra ska byrån samarbeta nära med EU:s högnivågrupp för bekämpning av hatpropaganda och hatbrott (eller liknande) för att fullgöra sitt uppdrag och se till att det införs uppförandekoder för företag, organisationer och politiker. Samarbetet kommer att mynna ut i en ändamålsenlig och stöttande miljö för offren. När enskilda personer behöver rådgivning skulle byrån även kunna stå till tjänst med information och upplysa om bästa tillvägagångssätt. Byråpersonalen bör tjänstgöra under mandatperioder.

För det tredje ska byrån sprida EU:s verktyg, program, mekanismer och material om hat och se till att dessa når utbildningsinstitutioner, förvaltningar och

allmänheten både nationellt och regionalt. Därför behöver byrån utbilda de instanser som först kopplas in när en anmälan sker.

Slutligen ska byrån samla in data om hatbrott för att effektivt kunna bemöta framtida behov hos befolkningen.

Motivering:

Hatbrotten har ökat i våra polariserade samhällen, vilket gör att människor mår sämre. För att förebygga och reagera på hatbrott och ta hand om offren krävs effektiva institutioner och mekanismer. Dessutom: Varje brott föregås av en tanke eller ett ord. Vi måste se till att det hålls utbildningar om respekt och att medvetenheten ökar. Därför behöver det inrättas en särskild institution som förebygger hatbrott och stöder offer – det finns nämligen inte någon sådan ännu, trots ett stort behov.

Rekommendation 4: Utbildning i tolerans

Vi rekommenderar att EU gör reklam för befintliga utbildningar om hatbrott, hatpropaganda och kommunikation utan våld och marknadsför dem till specifika målgrupper. I princip bör alla grupper i samhället utbildas bättre om hat och få kunskaper i att hantera det. Vi anser dock att det är särskilt viktigt att personer som arbetar inom offentlig sektor (t.ex. poliser och socialarbetare) får bättre utbildning i detta. De är trots allt ofta de första som offer och berörda personer träffar när de har utsatts för hat. Framför allt är det viktigt att offentliganställda kan hantera ärenden och enskilda individer på ett lyhört sätt. Offentliganställda i medlemsländerna bör regelbundet erbjudas utbildning, antingen på plats eller via nätet. En annan viktig målgrupp är innehållsskapare, både i egenskap av deltagare och som

ambassadörer för utbildningarna. De har stort inflytande på yngre målgrupper och fungerar som informationsförmedlare. Personer som arbetar i offentliga befattningar inom EU bör föregå med gott exempel och själva genomföra utbildningen. För att ge den breda allmänheten möjlighet till utbildning skulle fackföreningar och andra organisationer kunna vara med och marknadsföra utbildningarna. Det går även att annonsera i lokaltidningar. Deltagare som har gått en utbildning ska få ett intyg, så att de kan visa upp ett bevis på sina förvärvade kunskaper i hur man hanterar hat.

Motivering:

Hatets pyramid börjar med stereotyper och klichéer i våra huvuden. Dessa förstärks av hatpropaganda. Därför är det viktigt att gå till botten med problemet. Utbildning påverkar inte bara själva deltagarna i utbildningen, utan också människorna omkring dem. Kurser är ett viktigt komplement till formell utbildning (t.ex. i skolan eller på universitetet). EU har redan många program och mycket utbildningsmaterial som har utvärderats grundligt. Det är dock svårt att hitta dessa. För att de befintliga programmen ska bli verkligt effektiva och hållbara och nå målgruppen behöver de marknadsföras bättre. Det är också viktigt att rikta sig till anställda i offentlig sektor, eftersom alltför många av de drabbade personerna har negativa erfarenheter av myndigheter.

Rekommendation 5: Ökad medvetenhet om hat och befintliga åtgärder för att bekämpa det med en offentlig kampanj

För att öka medvetenheten om hat och upplysa om farorna med det rekommenderar vi att EU genomför en offentlig kampanj (både på och utanför nätet) om hur farligt hatet är, vad hatet beror på och hur det kan motverkas. Kampanjen bör samtidigt upplysa om olika EU-initiativ mot hat och om vilka insatser och stödkanaler som finns för brottsoffer.

För att göra kampanjer mot hatpropaganda så effektiva som möjligt rekommenderar vi att målgrupper, strategi, kanaler och innehåll tydligt anges och preciseras genom att göra följande:

- De bör riktas både till den breda allmänheten och till särskilda och viktiga grupper (t.ex. offer, förövare och barn).
- De bör innehålla budskap som är skraddarsydda för dessa olika grupper och för kontexten i varje EU-land med hjälp av lättsamma och tillgängliga metoder som skraddarsys efter varje lands behov.
- De bör betona alla EU-invånarens ansvar att bekämpa och motverka hat som de möter i sina egna liv, och ge dem praktiska verktyg och information för att kunna göra detta.

- Utnyttja både traditionella och okonventionella kommunikationskanaler på och utanför nätet för att sprida budskap mot hat till olika delar av samhället via effektivare och mer användarvänliga kanaler.
- Involvera såväl traditionella och sociala medier som influerare i både utformning och spridning av budskapen, och låt även offrens röster höras. På så vis blir kampanjerna effektivare och når rätt personer.

Motivering:

Även om det redan finns olika initiativ för bekämpning av hat på EU-nivå har vi inte gjort tillräckligt för att upplysa allmänheten om dessa initiativ. De flesta människor i EU känner inte till vilka program, initiativ och bestämmelser som finns på EU-nivå eller nationell nivå. I rapporter, nyheter och debatter om hat ligger fokus främst på enskilda episoder av hat och vad som har gått fel. Det är viktigt, men det målar samtidigt upp en nedslående och partisk bild. Därför bör det även förekomma positiva rapporter om bekämpning av hat, liksom praktiska förslag om vad människor kan göra för att motverka hatet.

Vi rekommenderar en upplysningskampanj snarare än bindande lagstiftning eller uppförandekoder om vad influerare och professionella mediekkanaler får säga. Den sistnämnda strategin skulle nämligen kunna uppfattas som censur och skapa reaktioner och missnöje bland människor med avvikande åsikter och i samhället i stort. Genom att fokusera på uppsökande och medvetandehöjande insatser kan vi få människor att förstå hur viktig denna fråga är och göra dem rustade att själva hjälpa till att genomföra lösningar och motverka hat i sina egna liv.

Specifikationer:

Målgrupper: Det är viktigt att upplysningskampanjen når ut brett i samhället för att förändra den allmänna opinionen och få till hållbara förändringar i åsikter och beteenden. Det gör också att människor som redan har värderingar som motsätter sig hat fortsätter att handla i enlighet med detta. För att kampanjerna ska bli effektiva och verkningsfulla är det samtidigt viktigt att både kampanjerna och budskapen anpassas till olika målgrupper, t.ex. offer, allierade, barn, föräldrar, lärare och förövare. Genom att förklara orsakerna till hatiska känslor kan vi hjälpa personer som skulle kunna ägna sig åt hatiska uttalanden eller beteenden att förstå både sina egna motiv och följderna av de egna handlingarna. Kampanjerna bör även finnas på andra språk än EU-språk, så att de når människor som inte talar språket i det land där de bor.

Kanaler: En bred uppsättning kanaler bör användas för att upplysa allmänheten om vad som utgör förbjuden och skadlig hatpropaganda, om vilka beteenden som uppmuntras och om vilka olika initiativ och

insatser som redan finns i EU. Utöver sociala medier, tv-kanaler och filmer bör man i kampanjen använda en rad olika icke nätbaserade kreativa och ovanliga metoder som fångar uppmärksamheten. Det kan exempelvis handla om affischtavlor, olika tidningar, specialiserade publikationer om ämnet (eventuellt kostnadsfria), lastbilar, radio, skärmar i tunnelbana och andra allmänna transportmedel, reklamblad för snabbköp, köpkvitton (som i en österrikisk kampanj om våld mot kvinnor) och liknande. Framför allt skulle en film om ämnet kunna sändas kostnadsfritt i hela EU. En annan viktig strategi är att låta influerare (t.ex. skådespelare, sångare och mediepersonligheter) medverka i informationskampanjerna för att nå ut till yngre generationer och andra målgrupper i format som tilltalar dem. Dessutom rekommenderar vi att influerare som själva har blivit utsatta för hat deltar i utformningen och spridningen av budskapen.

Innehåll För att försäkra sig om väl utformade kampanjer bör man låta yrkesverksamma från olika sektorer (reklam, psykologi, brottsoffergrupper osv.) och en bred fokusgrupp med representanter för kampanjens olika målgrupper (offer, influerare, ungdomar osv.) vara med och ta fram innehållet. Kampanjerna bör skraddarsys för att bekämpa olika typer av hat, t.ex. hat mot minoriteter, invandrare, personer med funktionsnedsättning, hbtqi+-personer, romer och judar. De måste också anpassas till situationen i de EU-länder där de ska användas, och utgå från redan befintliga initiativ och insatser. Kampanjerna bör dessutom fokusera på positiva budskap som uppmuntrar till ett EU fritt från hat och upplyser om befintliga och fungerande insatser och initiativ mot hat. De nationella nyhetsprogrammen bör också rapportera mer om EU-institutionernas verksamhet, debatter och initiativ.

Metod: För att verkligen nå ut till människor och förändra deras inställning bör en kampanj vara slagkraftig och humoristisk (till skillnad från hur de flesta människor uppfattar merparten av EU:s kampanjer). Den bör också inriktas på att involvera allmänheten mer direkt. EU skulle t.ex. kunna ta initiativ till tävlingar och priser för allmänheten för att få in förslag från allmänheten på kreativa och effektiva kampanjstrategier. Kampanjen bör dessutom uppmuntra frivilligarbete och medborgarengagemang. Olika intressenter bör involveras på frivillig basis, t.ex. människor som har möjlighet att dela med sig av sina personliga berättelser, stora företag eller media. Chefer skulle till exempel kunna arbeta med utsatta samhällsgrupper och hjälpa offer att komma i kontakt med varandra. Det är nödvändigt att säkra de mänskliga och ekonomiska resurser som krävs för att uppnå dessa mål. Kampanjerna skulle även kunna inriktas på att öka medvetenheten bland utövare och publik i idrottsvärlden genom att involvera klubbar, medier och politiker för att angripa problemet med hatpropaganda. Vi ser gärna att kreativa, roliga och effektfulla metoder används. Kanske

kan man ha en kampanj med logotypen "pasta mot hat" med en QR-kod som leder till information om initiativet på pastaförpackningar eller andra livsmedelsförpackningar (alternativt toalettpapper), beroende på vilka produkter som är populärast i det aktuella EU-landet.

Rekommendation 6: Reklamkampanjer mot hat

Vi rekommenderar att följande kommunikationsstrategi beaktas för att bekämpa hat:

- Korta sms (till dem som samtycker) om inkludering för alla allmänheten. Sms:en kan skickas exempelvis varje vecka eller månad.
- Affischer på busshållplatser som lyfter fram inkludering.
- Stora affischtavlor för dem som har tröttnat på sociala medier. Exempelvis kan affischtavlor för EU-valet användas för positiva budskap mot hatpropaganda.
- Googleannonser (till dem som samtycker) om bekämpning av hat.
- Emojier och memes för meddelanden mot hat.
- Positiva kommentarer som läggs till i befintliga officiella meddelanden (t.ex. offentliga handlingar).
- Informationsvideor som spelas upp på tv eller bio före en film (som positiv förstärkning när så är möjligt).
- Vid idrottsevenemang (som OS och VM) kan invigningsframträdanden användas för att öka medvetenheten. Ett exempel är drottning Elizabeth med björnen Paddington vid OS i London, som hade ett fint och värmande innehåll.
- Längre videoklipp som visas på idrottsevenemang, om än med "haken" att få den aktuella spelaren att medverka i videon (t.ex. en fotbollsspelare om det gäller en fotbollsmatch).
- Kampanjer med populära personer/influerares (som Pommeliën i Belgien) för att öka medvetenheten om hatrelaterade frågor.

Motivering:

Denna strategi leder till

- en sundare och tryggare miljö på sociala medier och en annan typ av sociala medier, med större fokus på mellanmänskliga relationer
- ett sundare och mer medvetet och välmående samhälle
- ett bättre EU med mindre polarisering
- en situation där upptrappning undviks och saker sätts i perspektiv.

Rekommendation 7: En EU-plattform med information, resurser, åtgärder och stöd för bekämpning av hat

Vi rekommenderar att det skapas en lättnavigerad och kostnadsfri plattform som drivs av EU. Denna plattform bör innehålla informationsmaterial (t.ex. definitioner, artiklar och videor) och andra initiativ från organisationer med inriktning på att motverka hat. Plattformen bör ha en användarvänlig utformning och uppbyggnad. Den skulle t.ex. kunna innehålla en sektion för ungdomar, med information om problem som de kan möta i vardagen liksom praktiska tips. Fokus bör ligga på åtgärder som har hjälpt hatbrottsoffer och på praktiska råd till människor i hela samhället om hur de kan stödja offren, särskilt i vardagssituationer där de kanske bevittnar hatiskt beteende. Användarna bör även kunna komma i kontakt med och stödja andra som har liknande problem. Plattformen skulle även kunna innehålla problemdefinitionen, rekommendationerna och allt relevant material från den europeiska medborgarpanelen om hatet i samhället.

För att göra plattformen ändamålsenlig skulle artificiell intelligens kunna användas till att hjälpa människor att interagera mer naturligt med plattformen och hitta relevant innehåll. Det kan t.ex. handla om att ge råd och rekommendationer till offer och allierade och hänvisa dem till rätt kanaler och organisationer för stöd. Plattformen skulle också kunna ha särskilda funktioner med vilka användarna kan ge specifik återkoppling om vilka resurser som varit användbara och ge förslag på förbättringar.

Webbplatsen bör dessutom uppmuntra och möjliggöra för människor att tänka kritiskt kring dessa frågor i stället för att vara alltför begränsande eller pretentiös, vilket kan skrämman bort människor. Detta kan vara särskilt relevant när det gäller förövare eller personer som är mer mottagliga för hatiska uttalanden och budskap, för att uppmuntra dem till kritiskt tänkande och inhämtning av kunskap. Stöd och moderering bör erbjudas för att garantera yttrandefriheten, främja konstruktiva diskussioner, styra innehållet och förhindra upptrappning.

Stora företag inom sociala medier skulle kunna hjälpa till med att införa en funktion som hänvisar användare till plattformen för att få stöd om de anser att vissa inlägg är hatiska. En annan möjlighet är hänvisningsprogram eller belöningsystem som länkar till webbplatsen. Dessa bör vara kreativa och attrahera olika grupper i samhället.

Motivering:

Syftet med denna rekommendation är att skapa en plattform som inte är tänkt att ersätta andra liknande idéer utan att fungera som en databas med användbara resurser. Plattformen bör därför

sammanlänkas med andra befintliga webbplatser, resurser om hat och stödkanaler för offer för hat, och i synnerhet utsatta grupper, så att den blir så användarvänlig och användbar som möjligt. Ett annat syfte med plattformen är att upplysa och uppmuntra till en medveten användning av relevanta resurser. Det finns en mängd olika initiativ, resurser och kampanjer, men de flesta vet inte var man hittar all information och hjälp. En enda central plattform där människor har tillgång till all denna information skulle kunna lösa det problemet. Webbplatsen skulle även kunna få en egen informationskampanj.

Personliga utbyten på plattformen (t.ex. genom en chattfunktion) skulle kunna hjälpa människor att förstå känslor, olika upplevelser och hinder i realtid, hemma vid sin egen dator. Det vore också ett sätt att hjälpa människor som har blivit utsatta för hat att dela med sig av sina erfarenheter och få kontakt med någon som kan få dem att må bättre.

En utmaning med plattformen är att det kan vara svårt att genomföra den och utforma den så att människor lätt kan förstå, få åtkomst till och navigera på den. På samma sätt blir det en utmaning att göra webbplatsen så intressant att många EU-invånare besöker den frivilligt. Vi i panelen är medvetna om att det är en krävande uppgift att skapa denna typ av webbplats på alla språk som behövs, men vi anser ändå att det vore mödan värt. Om människor delar med sig av personliga upplevelser på webbplatsen kan den bli mer känslomässigt engagerande och bättre uppfylla sitt syfte. Fenomenet hat fanns långt före internet, men internet kan ha förvärrat det och det blir svårt att övervinna hatet med hjälp av en enda plattform. Ändå anser panelen att plattformen kan vara ett effektivt sätt att dels öka medvetenheten och kunskapen om förekomsten av hat, dels motivera människor att utvecklas och bli bättre på att hantera hatet både på och utanför nätet.

Mediernas och politikernas roll – Rekommendationerna 8–10

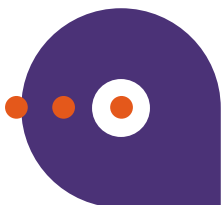
Rekommendation 8:

Inrätta en oberoende förtroendekommitté

Vi föreslår att det inrättas en oberoende förtroendekommitté med uppdrag att skapa en uppförandekod för Europaparlamentets ledamöter och kontrollera hatpropaganda och felaktig information. Förtroendekommittén bör bestå av företrädare från olika områden (t.ex. privatpersoner, jurister, psykologer, sociologer, icke-statliga organisationer och politiker) och jobba under allmänhetens överinseende. För att säkerställa en bred representation väljs privatpersonerna ut slumpmässigt, och vissa kriterier tillämpas för att öka representationen från utsatta samhällsgrupper. När kommittén har inrättats kommer den att överlägga och besluta om en uppförandekod för offentliganställda och myndigheter. Uppförandekoden kan justeras vid behov. Förtroendekommittén ska använda uppförandekoden för att samla in data, övervaka genomförandet av koden och ta fram ytterligare riktlinjer för upptäckt och hantering av hatpropaganda. Förtroendekommittén har också en officiell kontaktpunkt för andra EU-invånare för rapportering av kränkningar och hatpropaganda från politiker. För att säkerställa mångfald i kommittén kommer ledamöterna att rotera. Förtroendekommittén kommer att ha strikta medlemsstadgar för att bevara sin integritet och förhindra intressekonflikter bland ledamöterna.

Motivering:

En förtroendekommitté som övervakar, spårar och utvecklar genomförandet av en uppförandekod mot hatpropaganda behövs för att skydda individer och samhällen från de skadliga effekterna av hatpropaganda, särskilt från offentliga tjänstemän och myndigheter. Genom att ta fram en omfattande uppförandekod som bygger på synpunkter från jurister, psykologer, sociologer, allmänheten med flera kan kommittén fastställa tydliga riktlinjer och förväntningar när det gäller beteende. En förtroendekommitté av detta slag är mycket viktig för att återvinna och höja förtroendet för institutionerna och deras företrädare. Om det införs en uppförandekod för förtroendeingivande beteende, och koden sedan övervakas, leder det till större öppenhet. Kommittén handlar på ett oberoende och öppet sätt under medborgarnas överinseende, vilket ökar dess legitimitet. För att kommittén ska vara ändamålsenlig måste den bestå av ett väl sammansatt, tvärvetenskapligt team som företräder olika perspektiv och utsatta grupper.

Rekommendation 9:

Tillförlitlighet, fakta och öppenhet: kontrollera och skapa insyn i finansieringskällorna bakom information

Vi rekommenderar att det ställs krav på att medierna samarbetar med oberoende faktagranskningsorganisationer, är öppna med hur de finansieras, uppmuntrar allmänheten att kontrollera uppgifter som den får och begränsar mediepublikens politiska inflytande. Detta kan ske genom att man gör följande:

- Upprättar strikta protokoll för verifiering och certifiering av information för enskilda personer, föreningar och företag som har ett kommersiellt syfte och/eller använder offentliga medel (t.ex. för att offentliggöra sin rättsliga ställning).
- Ser till att finansieringen av certifieringsundersökningar och vilka som tjänar på spridningen av information offentliggörs – medierna bör vara oberoende så att man får en större mångfald av källor.
- Inleder kampanjer för att göra människor mer medvetna om vikten av att vara källkritisk.
- Begränsar antalet mediekanaler som en person eller ett företag får äga (radio, tv, sociala plattformar, tidningar osv.).

Det måste finnas ett "svarta lådan"-verktyg som är lättillgängligt för allmänheten. Verktöget ska vara obligatoriskt för personer eller företag som har ett kommersiellt syfte eller finansieras externt. Om dessa personer eller företag väljer att sprida falska nyheter eller hatpropaganda kommer de att sanktioneras på grundval av sin globala omsättning.

Motivering:

Spridningen av felaktig information driver på splittring och hat i samhället. Genom att garantera att informationen verifieras av oberoende organ och genom att finansiera oberoende medier kan vi minska missförstånd och manipulation. Insyn i finansieringskällorna för medier som tjänar på spridningen av information stärker allmänhetens förtroende för medierna. För att vi ska få ett samhälle som är mer välunderrättat och motståndskraftigt mot felaktig information behöver allmänheten uppmuntras att inta en mer nyfiken och kritisk hållning till den information de får. Dessa strategier främjar ett mer enat samhälle och gör att en mångfald av röster får komma till tals i medierna.

"Black Box" mot Mediapart i Frankrike: insyn i källorna, verifieringsprocesser, researchmetoder, sammanhang och begränsningar, medieägande och mediefinansiering.

Rekommendation 10: Ett närmare Europa: mediadeltagande för allmänheten

Vi rekommenderar att allmänheten involveras i större utsträckning i syfte att legitimera medieinnehållet och främja en kultur som präglas av ömsesidig respekt och utrotar hat. Allmänhetens deltagande ska bygga på följande tre kanaler som kompletterar varandra:

En deltagarbaserad mediekanal där allmänheten medverkar till de redaktionella valen. Systemet kommer att baseras på befintliga nätverk och både offentliga och privata företag. Dessa kommer att uppmuntras att publicera information av hög kvalitet med hjälp av ny finansiering. Lokala kanaler kommer att vara allra betydelsefullast, eftersom de befinner sig närmast allmänheten. Även lokala och nationella medborgarpaneler kommer att vara värdefulla för att förstå människors prioriteringar på dessa områden.

Ett debattforum i form av en kanal i sociala medier, med en engagerande och användarvänlig app som skyddas av regler om transparens.

En gemensam databas på nätet där nyheter och debatter av hög kvalitet lagras, så att människor kan bygga upp en gemensam historia för att utbilda de yngre och göra framsteg på områden som är viktiga för EU:s framtid.

Systemet kommer att förmedla EU:s värderingar mot hatpropaganda, som tidigare fastställts i en gemensam stadga. Ett organ med ombudsmansfunktion och en etikkommitté kommer att filtrera innehållet för att se till att det ligger i linje med dessa värderingar. Man bör även överväga möjligheten att använda AI. Genomförandet av detta system kommer att övervakas av en särskild medborgarkommitté som ser till att de redaktionella valen inte styrs av ekonomiska eller ideologiska intressen.

Motivering:

Denna rekommendation är viktig eftersom den direkt involverar allmänheten och därmed legitimerar EU-institutionerna genom direktdemokrati. Den kommer att hjälpa människor att hitta information om allt möjligt utan politiska påtryckningar (som att de t.ex. måste stödja landets officiella hållning). I den här rekommendationen uppmärksammas i synnerhet yngre människor, eftersom det föreslagna mediesystemet även innehåller kommunikationskanaler som yngre har närmare till än till traditionella tv-kanaler. På samma sätt kan barn inkluderas genom specialanpassat innehåll som kurser eller spel, beroende på barnens ålder. Vi anser att detta system är viktigt för att helt utrota desinformation och hatpropaganda, eftersom det kommer att vara en medieplattform utan hatbudskap. Det finns förstås risk att människor inte använder systemet, och därför behöver vi investera tillräckliga medel för att göra det tilltalande och engagerande.

Digitalisering och teknik – Rekommendationerna 11–14

Rekommendation 11: Spräck bubblan: lyft fram flera perspektiv på sociala medier

För att bekämpa radikaliserings på nätet rekommenderar vi att sociala medieplattformar ges i uppdrag att diversifiera det innehåll som visas för användarna. Algoritmer skapar ofta ekokammare, driver på partiskt innehåll och skapar en besatthet hos användare som kan vara svår att ta sig ur. Genom att justera algoritmerna så att de visar en större variation av synpunkter kan vi förhindra att ett enda perspektiv dominerar. Det gynnar en mer balanserad syn på olika frågor.

Hur? Vår föreslagna lösning innebär att när en användare tittar på extremistiskt innehåll visar algoritmen sedan innehåll ur motsatta synvinklar. Denna metod låter användarna se en mer nyanserad och heltäckande bild och sticker hål på de avskilda innehållsbubblor som de lever i.

Strategin minskar risken för radikaliserings och gynnar kritiskt tänkande och empati, eftersom användarna får ta del av olika åsikter. Denna förändring kommer att göra sociala medier till en mer informativ och balanserad plats och skapa en sundare miljö för alla på nätet.

Motivering:

Ökat kritiskt tänkande: När man får ta del av olika perspektiv gynnas det kritiska tänkandet. Användarna uppmuntras att utvärdera information noggrannare och blir mindre mottagliga för radikala ideologier.

Mindre polarisering: Genom att slå hål på ekokammare kan denna strategi minska polariseringen i samhället och främja dialog och förståelse mellan olika grupper.

En upplyst allmänhet: Med ett mer balanserat informationsintag blir allmänheten bättre underrättad i olika frågor. Det leder till mer nyanserade samtal och ett mer genomtänkt beslutsfattande.

Bättre psykisk hälsa: Att konsumera ett varierat innehåll kan minska den ångest och stress som förknippas med konsumtion av repetitiv och potentiellt provocerande information.

Förstärkt demokrati: Ett samhälle som får ta del av en mångfald av synpunkter är bättre rustat för att delta i demokratiska processer, vilket i sin tur bidrar till en sundare och mer motståndskraftig demokrati.

Genomförandet av denna rekommendation kommer att göra sociala medier till en plattform för utbildning och konstruktiv debatt. I slutänden resulterar det i ett mer upplyst och empatiskt samhälle med större sammanhållning.

Rekommendation 12: Hantera anonymitet på nätet för att motverka hat

Vi rekommenderar att anonymitet på nätet regleras så att det blir lättare för myndigheterna att upptäcka, utreda och åtala dem som sprider hatpropaganda.

Därför rekommenderar vi följande:

Att EU och medlemsländerna ser till att befintliga och framtida lagar och förordningar tillämpas.

- Att det i varje EU-land inrättas ett system för autentisering av identitet, där det minimum av uppgifter som krävs för att identifiera en person samlas in via en offentligt förvaltd portal. Systemet bör gradvis harmoniseras mellan EU-länderna.
- Att det ställs krav på att de viktigaste sociala medieplattformarna samarbetar bättre med europeiska och nationella myndigheter när befintliga och framtida lagar tillämpas och när systemet för identitetsautentisering används.
- Att nätanvändare görs mer medvetna om sitt ansvar när de publicerar innehåll. Detta bör ske genom en ny europeisk stadga om uppförande som införs på de viktigaste sociala medieplattformarna och genom offentliga organ, skolor och intressegrupper.

Motivering:

Denna rekommendation är viktig eftersom hatpropagandan ökar dramatiskt, särskilt på nätet. Om anonymiteten regleras blir det lättare att upptäcka personer som sprider näthat och ställa dem tills svars.

Anonymiteten måste dock skyddas med utgångspunkt i dagens tolkningar av yttrandefrihet, så att synpunkter och åsikter kan uttryckas fritt på nätet.

Rekommendation 13: Ett EU-kort för säker surfning

Vi rekommenderar att det införs ett EU-kort för säker surfning för barn från åtta år. Kortet ska även finnas i en anpassad version för äldre åldersgrupper. Detta kort visar att barnen har de kunskaper som de behöver för att surfa säkert på egen hand och för att kunna hantera hatinnehåll på nätet. Tanken är att organisationer i civilsamhället ska anordna åldersanpassade kurser i skolorna, där barnen får lära sig saker som följande:

- Hur känner jag igen hatinnehåll och hur ska jag reagera på det?
- Vad ska jag se upp med så att jag inte själv sprider hatinnehåll (utan att veta om det)?
- Vem kan jag vända mig till om jag utsätts för hat?
- Var går gränsen för privatlivet?

Kurserna bör vara roliga och anpassade efter barnens ålder. Utbildarna (organisationer i civilsamhället, icke-

statliga organisationer osv.) bör få den finansiering som behövs och är lämplig från EU och medlemsländerna. Utbildarna bör även utrustas med gemensamma terminologiska standarder. När barnen har slutfört kursen får de ett EU-kort för säker surfning. På nationell nivå bör föräldrar och lärare vara med och marknadsföra och införa kortet (med beaktande av att det är frivilligt). På EU-nivå bör det vara obligatoriskt i alla medlemsländer att marknadsföra EU-kortet för säker surfning. Dessutom bör det undersökas om tillgången till visst innehåll på internet skulle kunna kopplas till ett körkort. Unga som har fått ett körkort bör också ha möjlighet att nätverka på internet med andra barn från hela EU.

Motivering:

Vi anser att idén är ändamålsenlig eftersom särskilt yngre barn skulle vara stolta över att ha ett EU-kort för säker surfning (ungefär som med ett cykelkörkort). Kortet gör det också enklare för föräldrar, eftersom de många gånger inte vet hur de ska lära sina barn att använda internet på ett säkert sätt. Föräldrarna kan också låta kortet vara ett villkor för olika saker (t.ex. tillgång till ett visst onlinespel). Sist men inte minst: Med införandet av ett EU-kort för säker surfning blir tröskeln låg för interkulturella utbyten mellan unga i Europa – något som i sin tur gynnar tolerans och empati.

Rekommendation 14: AI-moderering skydd mot hatpropaganda på sociala medier

Vi rekommenderar utveckling av ett AI-verktyg för att upptäcka olaglig hatpropaganda på sociala medieplattformar och se till att EU:s standarder efterlevs. Verkttyget kommer att fungera på följande vis:

Upptäckt och flaggning:

- Hatpropaganda upptäcks utifrån EU:s definition av olaglig hatpropaganda.
- Inlägget flaggas som potentiell hatpropaganda och den som skapat det meddelas.
- En mänsklig moderator granskar flaggade inlägg inom 24 timmar.
- Om inlägget omfattas av yttrandefriheten tas flaggan bort.
- Om inlägget innehåller olaglig hatpropaganda vidarebefordras det till myndigheterna för lagföring och tas sedan bort.

Upptäckt före publicering:

- Hatpropaganda upptäcks innan innehållet läggs ut.
- Om ett inlägg verkar innehålla olaglig hatpropaganda meddelas den som har skapat innehållet.

- Innehållsskaparen får möjlighet att ändra inlägget eller också publicera det som det är.
- Om inlägget publiceras förblir innehållet flaggat – med en varning om lagligheten och om konsekvenserna av att lägga ut hatpropaganda – tills det har granskats av en människa.
- Genom att göra detta verktyg obligatoriskt på sociala medier i EU ökar vi säkerheten på nätet, skyddar marginaliserade grupper och ser till att bestämmelserna om hatpropaganda följs. Följden blir en mer respektfull digital miljö.

Motivering:

Bättre skydd: AI-verktyget ger marginaliserade grupper ett kraftfullt skydd genom att upptäcka och begränsa hatpropaganda innan den kan orsaka skada. Eftersom olagligt innehåll snabbt identifieras och tas bort skapas en säkrare miljö på nätet.

Effektivitet och noggrannhet: Kombinationen att AI-verktyget upptäcker och en människa granskar gör att hatpropaganda kan identifieras med stor precision. Samtidigt respekteras yttrandefriheten. Med granskningen inom 24 timmar skapas balans mellan snabbhet och noggrannhet, och spridningen av skadligt innehåll minimeras.

Ansvarsskyldighet: Genom att upplysa innehållsskapare om potentiell hatpropaganda och om de rättsliga konsekvenserna av sådan främjar verktyget ansvarsskyldighet och medvetenhet. Användarna får lära sig vad som utgör olaglig hatpropaganda, vilket uppmuntrar dem att bli mer hänsynsfulla och respektfulla i kommunikationen.

Förebyggande åtgärder: Upptäckt före publicering ger användarna möjlighet att ändra potentiellt skadligt innehåll innan det läggs ut. Denna proaktiva metod motverkar spridning av hatpropaganda, minskar behovet av straffåtgärder och främjar en kultur som bygger på respekt.

Efterlevnad av lagstiftningen: Genom att se till att sociala medieplattformar följer EU:s lagar om hatpropaganda skapar vi en enhetlig standard i hela den digitala miljön. Denna harmonisering gör det enklare att kontrollera att bestämmelserna följs och stärker regelverket mot hatpropaganda på nätet.

Positiv social förändring: Införandet av detta verktyg kommer att bana väg för ett mer inkluderande och respektfullt samhälle. Genom att minska förekomsten av hatpropaganda uppmuntrar vi olika röster och perspektiv. Detta stärker den sociala sammanhållningen och främjar ömsesidig förståelse.

På det hela taget är AI-verktyget ett viktigt steg mot en säkrare och mer respektfull nätmiljö, där digital interaktion sker i linje med värderingar som inkludering och värdighet.

Utbildning – Rekommendationerna 15–17

Rekommendation 15: Uppmuntra till ett sunt debattklimat i skolor inspirerat av medborgarpanelerna

Vi rekommenderar att det anordnas minidebatter i skolan (på skoltid), ungefär som en "minimedborgarpanel". Det effektivaste sättet att få barn att delta i debatter (utan att skapa en "lektion i samhällskunskap") är att låta initiativet äga rum i en trygg miljö med stöd av skolpersonal som handledare, assistenter och lärare. En debatt om måltider i skolmatsalen, där olika religioners matvanor tas upp, är exempel på ett sätt att skapa diskussioner om konkreta fenomen som barnen stöter på dagligen. Skolkockarna och annan matsalspersonal kan då också bidra med sin sakkunskap. Personer med olika bakgrund som inte har direkt anknytning till utbildningssektorn (t.ex. polisen) skulle också kunna delta i processen och förklara sitt arbete för barnen. När det gäller ämnen att ta upp i debatterna bör vi samråda direkt med barnen om vilka ämnen som de vill fördjupa sina kunskaper om. Barnen kan diskutera vilket ämne som helst så länge ämnet är lämpligt och anpassat till deras nivå. Partnerskap mellan skolor kan vara ett effektivt sätt att dela denna erfarenhet och debattkultur inom EU. Under utbytena skulle exempelvis elevdelegater som har deltagit i en debatt kunna resa ut i Europa och dela sina erfarenheter och synpunkter med elevdelegater från andra europeiska länder. "Resultaten" av dessa debatter skulle kunna bidra till medborgarplattformen för barn.

Motivering:

Unga människor är öppnare och har lättare för att acceptera olika åsikter – något som är avgörande för att bekämpa hat. Därför behöver barn upplysas om medborgarkultur och medborgarengagemang i skolan (från 6 till 16 års ålder). "Panelerna" som anordnas i skolan bör fungera som ett utbildningsverktyg för barnen. Den anda av deltagande och de färdigheter som de utvecklar under debatterna kan de ha nytta av hela livet. Partnerskap mellan skolor kan vara en effektiv metod, eftersom de inte genomgripande förändrar EU-ländernas läroplaner. I stället innebär det att man genomför ett gemensamt initiativ för att öka det kritiska tänkandet och förståelsen bland barn i EU.

**Rekommendation 16:
Stärk barns och ungas sociala och emotionella kompetens för att bekämpa hat**

Vi önskar att det genomförs insatser på kort och medellång sikt för att stärka barns emotionella och sociala kompetens. Därför rekommenderar vi att lärandemiljön i skolorna förbättras. Dessutom bör det erbjudas aktiviteter som teater, konst, kommunikation utan våld och medborgarutbildning i och runt skolor i syfte att lära ut kritiskt tänkande, empati och emotionell kompetens. På kort sikt efterlyser vi fler och bättre forskningsstudier om effekterna av de aktiviteter som vi föreslår för att förebygga hat. På kort och medellång sikt uppmanar vi till en ändrad inriktning på program som Erasmus+, programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden samt program som finansieras genom EU:s strukturfonder. Syftet är att de ska stödja denna typ av aktiviteter som förebygger hat i och runt skolor. EU-kommissionen bör vara proaktiv när det gäller att lyfta fram dessa prioriteringar och förmedla dem brett (t.ex. genom att utfärda rekommendationer till medlemsländerna och utlysa ansökningsomgångar för projekt). Kommissionen bör också samarbeta med Unesco och Europarådet för en synkronisering med deras motsvarande program. Skolor, lärare och lokala aktörer kan sedan använda medlen för att införa aktiviteterna. För att öka den sociala delaktigheten bör aktiviteterna vara kostnadsfria för alla. Vi vill att denna insats utvärderas ordentligt efter cirka fem år, för att fokusera på nytt och avgöra om åtgärderna har haft effekt. Insatsen skulle kunna leda till större kapacitet att förebygga hat i skolorna i EU.

Motivering:

I dagens utbildningssystem tas inte frågorna om emotionell och social kompetens på tillräckligt stort allvar. Skolan är dessutom en plats där hat förekommer. Barn är inte tillräckligt väl förberedda på att bli vuxna som är medvetna om sina känslor. Skolan är en plats dit alla barn går och där de kan lära sig att leva tillsammans. Det bästa sättet att förebygga hat är att

skapa en bra lärandemiljö. Att lära känna sig själv och andra kan ge bättre kritiskt och självkritiskt tänkande och större tolerans. Aktiviteter som teater, dans och kommunikation utan våld är bra sätt att skaffa sig dessa färdigheter.

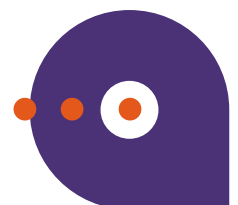
**Rekommendation 17:
Utbildning för varje generation och varje land i kommunikation utan våld**

Vi rekommenderar följande: På kort sikt: Det skapas riktlinjer för kommunikation utan våld (med inspiration från dokument som handboken *From Hate Speech to Non-Violent Communication*). Riktlinjerna ska anpassas till utbildningsmaterial för ungdomar och vuxna.

- På medellång sikt: Medlemsländerna utarbetar kurser om kommunikation utan våld som kompletterar arbetslöshetsförmåner för vuxna.
- På medellång sikt: Nedlemsländerna utarbetar utbildningsmaterial för anställda.
- På kort sikt: EU skapar videor om de tre begreppen TOLERANS, VÄNLIGHET och FÖRLÅTELSE i medieinnehåll.
- På medellång sikt: Skolor erbjuder föräldrar möjlighet till utbildning om kommunikation utan våld (t.ex. i skolan).
- På medellång och lång sikt: EU använder implicit textanpassning (t.ex. för kurser och prov). Kommunikation utan våld bör vara inbäddad som standard i språket.
- På lång sikt: Att medlemsländerna gör kommunikation utan våld till en del av återanpassningsprocessen för människor i fängelse.

Motivering:

God kommunikation är ett av de viktigaste sätten att göra sig förstådd i livet, men få får lära sig det. Om vi lär ut denna färdighet kommer vi att se betydligt färre konflikter och dispyter mellan människor. Medvetenhet om de egna känslorna, introspektion och medkänsla med andra – det skulle bli mycket mindre hat i Europa om detta blev verklighet. Vi har nått kulmen på hatet nu och borde se en minskning efter detta. Bättre kommunikation ger bättre samarbete, vilket i sin tur skulle ge ett mer enat Europa.

Medborgardeltagande och social delaktighet – Rekommendationerna 18–21

Rekommendation 18:

Skapa europeiska medborgarpaneler för unga (mellan 16 och 25 år) för att motverka hat

Urvalet till de europeiska medborgarpanelerna för unga bör ske slumpmässigt, precis som det gör till dagens europeiska medborgarpaneler. På så vis representeras olika grupper. Dessa paneler bör behandla ämnen som rör ungdomars utmaningar och möjligheter (t.ex. mobbning, tolerans, respekt, stereotyper och social delaktighet). Panelerna bör använda ungdomar som experter för att fördjupa sin förståelse för viktiga frågor och framföra sina synpunkter på EU-nivå. Ungdomar som är engagerade i organisationer som arbetar mot diskriminering eller för integration av migranter skulle till exempel kunna fungera som "experter" och "resurser" åt ungdomspanelen. Panelerna bör uppmärksammas på medborgarnas deltagarplattform (som behöver ses över, göras mer interaktiv och "coolare" och marknadsföras bättre).

Motivering:

Ungdomar är ofta ointresserade av politik och röstar i allt mindre utsträckning. Deras politiska företrädare (på både nationell och europeisk nivå) väljs av äldre personer. Deltagande i en europeisk medborgarpanel som den vi är med i kan vara ett intressant verktyg för att stimulera till ett mer varaktigt engagemang. Det ger ungdomar möjlighet att bekanta sig med den politiska debatten, bli medvetna om vad EU gör och få upp ett intresse för det. Den europeiska aspekten är avgörande, för i många medlemsländer är bilden av EU enbart att "Bryssel bestämmer". Bryssel uppfattas som "den stora chefen som inför en massa regler". Om ungdomar får erfarenhet av en medborgarpanel kan det få dem att känna sig närmare övriga EU och andra unga européer. Eftersom ungdomar är bland de främsta offren för hat är det mycket viktigt att fokusera på dem.

Rekommendation 19:

Utveckla frivilliga medborgartjänster på lokal nivå för vuxna

Deltagarna måste ges tid att medverka i denna typ av frivillig verksamhet. Exempelvis skulle betald ledighet från arbetet kunna avsättas specifikt för medborgarengagemang. Samtidigt måste vi ta hänsyn till egenföretagare. Ekonomiska fördelar (t.ex. skattereduktion) kan vara viktiga motiverande faktorer för att öka medborgarengagemanget hos olika grupper. Slutligen bör vikten av lokala initiativ

uppmärksammas på EU-nivå. EU skulle kunna uppmuntra och stödja lokala initiativ runt om i Europa och bidra med erfarenhet och ekonomiskt stöd. För anställda eller egenföretagare skulle detta frivilligarbete vara kortare än ett Erasmusutbyte (exempelvis en vecka).

Motivering:

Den lokala nivån är mycket viktig för att bekämpa hat, och lokalsamhällena är värdefulla för den sociala sammanhållningen. Frivilligarbete i organisationer som exempelvis främjar integration bör vara tillgängligt för alla åldrar. EU skulle kunna stödja denna typ av initiativ för att bekämpa hat på lokal nivå och göra det möjligt för olika lokala aktörer att utbyta erfarenheter.

Rekommendation 20:

Hjälp människor att känna att deras liv är meningsfullt

EU bör uppmuntra till att det skapas platser i samhället där marginaliserade personer kan få hjälp, t.ex. medborgarcentrum. Hjälpen kan behöva riktas åt olika håll beroende på behoven. Vi rekommenderar att människor ges möjlighet att hitta ett arbete vilket ger oberoende och stabilitet. Särskilt stöd bör ges till grupper som har svårare att få tillträde till arbetsmarknaden, t.ex. personer med funktionsnedsättning, flyktingar, hemlösa eller personer som har utsatts för övergrepp. De som är i behov av särskilt stöd skulle bland annat kunna få hjälp med att ansöka om jobb, förbereda sig inför anställningsintervjuer, sköta den personliga hygien och få tag på lämpliga arbetskläder.

Offentliga medel skulle kunna användas till att finansiera denna typ av sociala initiativ. Samtidigt kan solidaritetsnätverk och frivilliginitiativ som redan finns i samhället också utnyttjas för att göra kostnaden hållbar för samhället. Det bör göras ett åtagande om att upprätthålla centrumens finansieringsvillkor på lång sikt.

Dessa initiativ för solidaritet och stöd bör tillgodose två behov: å ena sidan att ge specialiserat stöd till specifika grupper som eventuellt har särskilda behov, och å andra sidan att vara öppna för olika marginaliserade grupper utan att skapa prioriteringar eller preferenser som skulle kunna leda till ännu mer hat och diskriminering.

I centrumen skulle människor kunna få snabb och specifik hjälp utifrån sina egna omständigheter av kunniga frivilligarbetare och/eller yrkesverksamma som kan tala om vart de ska vända sig för att få just det stöd de behöver. Det går förstås att hjälpa inte bara personer från marginaliserade grupper utan alla vars personliga omständigheter eller livssituation gör att de behöver stöd.

I medborgarcentrumen kan det även anordnas workshoppar, aktiviteter, interkulturella utbyten, evenemang och firanden för att skapa en känsla av gemenskap och övervinna diskrimineringsbarriärer. Verksamhetslokalerna bör vara utformade så att besökarna känner sig välkomna och bekväma.

Hjälpen bör bygga på ett ömsesidigt åtagande mellan stödcentrumet och mottagaren, som måste uppnå de överenskomna resultaten inom en viss tid. Vissa särskilda fall kan ta längre tid att lösa, vilket är något som experter bedömer från fall till fall.

Motivering:

Denna rekommendation är viktig eftersom det skulle hjälpa människor mycket att kunna gå till dessa medborgarcentrum. De skulle vara något nytt, och ingjuta hopp och inspiration. Detta skulle förbättra den psykiska hälsan, hjälpa människor med problem hemma och ge tak över huvudet åt utsatta människor som kan få hjälp genom denna lösning så att de får åtnjuta sin grundläggande rätt att leva ett värdigt liv. Det skulle hjälpa människor att finna mening. Detta är viktigt eftersom människor kan påverka varandra, skapa relationer och förstå varandras problem. Människor skulle slippa att känna sig stigmatiserade eller stämplade. Vi behöver bli mänskliga igen (inte bara skynda på tekniken till nackdel för det humana). Människor behöver möjligheter, och denna rekommendation skulle kunna skapa arbetstillfällen.

Denna rekommendation kan skapa förutsättningar för ett mer inkluderande, rättvist, jämlikt, meningsfullt och empatiskt samhälle, där alla kan delta i samma utsträckning och där vi inte normaliserar frågor som fattigdom och hemlöshet eftersom de skapar hat.

Rekommendationen kan också hjälpa samhället på gräsrotsnivå. När det gäller dess inverkan så måste vi hitta globala lösningar på globala problem. Inverkan skulle först märkas på den lilla skalan och sedan öka.

Rekommendationen kan medföra risker om socialarbetarna inte är rustade för arbetet eller om idén inte är tillräckligt bra utformad. Det kan också finnas ekonomiska, språkliga eller integrationsrelaterade risker.

Rekommendation 21: Utred kopplingarna mellan social ojämlikhet och hat: minska sociala skillnader för att bekämpa hat i EU

Social ojämlikhet, som beskrivs i problemdefinitionen, är en av de viktigaste drivkrafterna/orsakerna till hat i samhället. Trots att den har så stor betydelse har EU-institutionerna och medlemsländerna inte tagit itu med problemet på ett tillfredsställande sätt. Detta understryker behovet av omfattande EU-finansierad forskning för att kartlägga och åtgärda kopplingarna mellan social ojämlikhet och hat.

Det är nödvändigt att förstå dessa kopplingar för att kunna utarbeta effektiva strategier och insatser. Utan gedigna empiriska bevis, som bygger på kvalitativa och kvantitativa data, kan insatserna för att ta itu med social ojämlikhet bli missriktade eller ineffektiva. Om sociala organisationer får medverka i datainsamlingen säkerställs att dessa data återspeglar verkligheten för dem som påverkas mest av ojämlikheten. Det ger en exaktare och relevantare grund för forskning med en nedifrån och upp-metod. Resultaten kommer att offentliggöras löpande och bilda underlag för pågående insatser, så att dessa kan finslipas. Resultaten av studierna skulle även kunna användas i informationskampanjer.

Motivering:

Genom att utarbeta riktlinjer och kampanjer som bygger på grundlig forskning kan man rikta insatser mot de specifika orsaker som gör social ojämlikhet till en grogrund för hat. Detta strategiska tillvägagångssätt kan minska de sociala spänningarna avsevärt, främja social sammanhållning och möjliggöra systemförändringar.

Insamling av uppgifter om effekterna av positiva åtgärder och löpande offentliggörande av resultat främjar öppenhet och ansvarsskyldighet. Processen ger inte bara beslutsfattare och berörda parter ett underlag – den bygger också upp allmänhetens förtroende och stimulerar till gemensamma insatser för att ta itu med social ojämlikhet.

Genom att fastställa standarder för verifierade och tillförlitliga data och en harmoniserad metod, som inkluderar både personliga åsikter och kvantitativa och kvalitativa data, säkerställer vi att forskningen är tillförlitlig och heltäckande.

För att minska hatet och gynna framväxten av ett samhälle med större sammanhållning i EU är det avgörande att ta itu med den sociala ojämlikheten med hjälp av omfattande forskning och datainsamling. Detta tillvägagångssätt ger de insikter och verktyg som behövs för att utveckla effektiva strategier och insatser, och bidrar i förlängningen till ett rättvisare och mer harmoniskt socialt landskap.

4.2.1 Bedömning av rekommendationerna

På panelens sista dag ombads deltagarna att lämna sin bedömning av var och en av de 21 rekommendationerna. Här är en översikt över resultaten av denna omröstning, där rekommendationerna är sorterade efter graden av stöd.

RANK-NING	Rekommendationens nummer	Rekommendationens titel	Stödnivå (på en skala från 1 till 6)	Andel godkända röster (andel av rösterna)
1	4	Utbildning i tolerans	5,23	97,7 %
2	15	Uppmuntra till ett sunt debattklimat i skolor inspirerat av medborgarpanelerna	5,20	89,9 %
3	1	Ett EU, en definition: straffbeläggning av hatpropaganda	5,09	91,2 %
4	2	Ett fungerande beredskapsprotokoll i EU för anmälningar av hatbrott	5,04	90,6 %
5	18	Skapa europeiska medborgarpaneler för unga (mellan 16 och 25 år) för att motverka hat	5,01	89,2 %
6	16	Stärk barn och ungas sociala och emotionella kompetens för att bekämpa hat	5,00	90,2 %
7	3	Nationella byråer för bekämpning av hat i medlemsländerna	5,00	87,1 %
8	5	Ökad medvetenhet om hat och befintliga åtgärder för att bekämpa det med en offentlig kampanj	4,88	89,5 %
9	17	Utbildning för varje generation och varje land i kommunikation utan våld	4,85	88,0 %
10	9	Tillförlitlighet, fakta och öppenhet: kontrollera och skapa insyn i finansieringskällorna bakom information	4,83	80,0 %
11	19	Utveckla frivilliga medborgartjänster på lokal nivå för vuxna	4,77	85,5 %
12	11	Spräck bubblan: lyft fram flera perspektiv på sociala medier	4,74	82,4 %
13	20	Hjälp människor att känna att deras liv är meningsfullt	4,72	85,6 %
14	6	Reklamkampanjer mot hat	4,68	81,8 %
15	14	AI-moderering skydd mot hatpropaganda på sociala medier	4,66	79,6 %
16	21	Utred kopplingarna mellan social ojämlikhet och hat: minska sociala skillnader för att bekämpa hat i EU	4,59	81,0 %
17	8	Inrätta en oberoende förtroendekommitté	4,57	80,4 %
18	13	Ett EU-kort för säker surfning	4,50	76,2 %
19	12	Hantera anonymitet på nätet för att motverka hat	4,48	74,5 %
20	7	En EU-plattform med information, resurser, åtgärder och stöd för bekämpning av hat	4,45	78,2 %
21	10	Ett närmare Europa: mediadeltagande för allmänheten	4,18	68,3 %

4.2.2 Översikt över mötena

Dagordningen för och en sammanfattning av varje möte finns [här](#).

4.2.3 Konsortium av uppdragstagare

Uppdragstagarna samarbetade för att utforma och genomföra denna nya generation europeiska medborgarpaneler.

- Harris Interactive och Sortition Foundation: rekrytering av deltagare.
- VO Europe: kommunikation, bistånd och alla organisatoriska aspekter av de tre mötena.
- Kommunikationsgrupp – Been There Done That, WaterBear och Scope: kommunikationsstrategi, inbegripet skapande, översättning och spridning av olika innehåll på sociala medier och produktion av en dokumentär.

4.2.4 Samtalsgruppen – ifok och Missions Publiques:

Samtalsgruppens samlade sakkunskap utformade den övergripande deltagandeprocessen och metoden för varje möte tillsammans med generaldirektoratet för kommunikation. Gruppen ledde också huvudmodereringen och diskussionerna i arbetsgrupperna och övervakade rapporteringen om resultaten.

KONTAKTA EU

Besök

Det finns hundratals Europa direkt-kontor i hela EU. Hitta ditt närmaste kontor på nätet (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sv).

Ring eller skriv

Tjänsten Europa direkt svarar på dina frågor om EU. Kontakta tjänsten på något av följande sätt:

- Ring det avgiftsfria telefonnumret 00 800 6 7 8 9 10 11 (en del operatörer kan ta betalt för samtalet).
- Ring telefonnumret +32 22999696.
- Skriv via formuläret på nätet (european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_sv).

EU-INFORMATION

På nätet

På webbplatsen Europa finns det information om EU på alla officiella EU-språk (european-union.europa.eu).

EU-publikationer

Läs eller beställ EU-publikationer på nätet (op.europa.eu/sv/publications). Om du behöver flera kopior av en gratispublikation kan du kontakta Europa direkt eller ditt lokala dokumentationscentrum (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sv).

EU-lagstiftning och andra rättsliga handlingar

Rättsliga handlingar från EU, inklusive all EU-lagstiftning sedan 1951, finns på alla officiella EU-språk på EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Öppna EU-data

Portalen data.europa.eu ger tillgång till öppna datamängder från EU:s institutioner, organ och byråer. De kan laddas ned och användas fritt för kommersiella och andra ändamål. Portalen ger också tillgång till en stor mängd data från EU-länderna.

Publications Office
of the European Union